Контрольный экземпляр

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

№ 53 (4493) | КIИРАНДИ, 2 МАЙ, 1971 шу. | Мах 2 кеп. | Газета арадувл 1923 шера дена

Къахьегама бIаьстен эстафета

Город МалгIабикерча, Серго цIерагIча клубе I-Майна хетаж торжественни собрани хилар. Доклад йир парте МалгIабика горкома хьалхара секретара ков. Д. П. Савькос. БархIагIа пятилетка ханал хьалха кхоачашьяраха юрта болхаме толамаш дахараха къовсамашкара Советски Союза орденаш медалаш СССР Лакхехьарча Совета Президиума тIадиллараа собрание яхье хьалха латтарий йоккхача группана дIаелар КПСС обкома хьалхарча секретара ков. С. С. Апряткина. Дошо седкъийн Ленина ордена дIаелар Социалистически Къахьегама Турпалаша: механизатора газин, доахача «Малгобекнефть» управлене оператора Логвинов Бибердий Ахьмадан, «Кавказ» колхоза юкккаIболча жа Iуна Бахмадов Мадеж. Ленина орден — оператора мехкадаттехоча М. Д. Гусовна.

Къахьегаме белгалваьнначa ворд новкъоста Октябрьски революцие орденаш елар. Орденаш медалаш енцай 71 сага.

Е. С. Апряткина совгIаташ денаш даькъала а байша, царнан районерча беррига къахьегамхоша КПСС XXIV съездо белгаляь кердa декхараш кхоачашдаре цар керда толамаш дахар ловш.

ЛЕНИНСКИ НАЬКЪАГIА—КОММУНИЗМА КОТАЛОНГА

ЦХЬОАЛАГIЧА МАЕ ЦIЕЧА МАЙДАН ТIА ХИННА МИТИНГИ ДЕМОНСТРАЦИИ

БIаьстен хозача, массе тайпара бесаш долча зизашца советски лаьттан тIа денад ЦхьоалагIа май. ЦIей деззеча укх сахьаташка Кремлевски пена юхе ягIача дото бессарча корсамий ткъовронташ тIа къегача Iуйран тхира юкъера хьагу терка тов бесса байракхаш. Къахьега Москва шин традицегIа ЦIеча майдан тIа еnай коммунизм хьалъеча керда толамаш дахарах дола рапорташ а дахьаш.

Укх шерара ЦхьоалагIа Май шин тайпара да. Дукха ха йоацаш болх чакхбаьккхар партийни мутIараш моакхаз санна чIоагIа хилар, партен халкъен цхьоагIо вIашагIъяргIоацаш хилар къаьгга хьахьекхача КПСС съездо. Цун исторически решенешка къаьгга хьахьекхад коммунизма материально - технически база хьаяра, вай Даьхен низ чIоагIбара тIаберзабаь парте леррагIа чакхбоаха никъ. Шин экономически политика лоархIамегIара лостам а лоархIаш, къахьегамхой вахара материальни культурни боарам айбара декхар оттадаьд парте.

Шоай сийлахь-йоккхача Даьхенах доккхал а деш накъаболх советски нах союзнии автономнии республикай Лакхехьарча Советашкен къахьегамхой депутатий моттигерча Советашкен деча хоржамашта.

Кердача пятилетка сийлахь-йоккхий планаш кхоачашъе цхьатарра уйла йолаш вах хIанз хIара советски саг. Цудухьа тахан мехка керттерча майдан тIа баьхкаб столицерча предприятей дикагIа бола нах, КПСС XXIV съезда сийна лелаеча социалистически яхье котбаьнараш. Колоннаш тIа — Маркса, Энгельса, Ленина портреташ. Ленински васкеташта тешаме хила дув буаш, партен халкъен моакхаз санна чIоагIа цхьоагIо гойташ транспаранташ тIа яздаь дешаш: «Ленина партена—сийле!», «Парте политика къоабалъю оаха!», «Ленински наькъагIа дIахьалхашкахьа долле!», «КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъергья!». Цlеча кIадай оагIонца — КПСС ЦК Политбюро члений портреташ.

Хьалйизай сийлахьча хьаьшашта лаьрхIа трибунаш. Цига къахьегама турпалаш, столицерча предприятей, Подмосковья колхозийи совхозийи хьалха латтараш, Iилман культуран боккхий деятелаш, гIорбаьнна советски космонавташ. Циггача — Москве аккредитованни йолча дипломатически представительствашта керте латтараш, доазол дехьара хьаьший. Къахьегамхой дунен халкъашта юкъерча солидарноста ди белгалдаккха советски столице баьхкаб социалистически мехкий викалаш, итташ пачхаьалкхенашкара 80 совгIча профсоюзнии болхлойи организацей викалаш, машара тIехьара боккхий къовсамхой.

Низ бола талгIий санна майдан тIа гIолла дIадарж деттача тIоарий тата, низ бола «Ура!», цIогIарч детт: «Сийле хийла КПСС-а!», «Советски Союза Коммунистически парте ленински Централни Комитета — сийле!

Москвичашен хьаьшашен дег тIара моаршал тел партен правительствай кулгалхошка. Мавзолея Центральни трибуне хьалтIабоал новкъостий Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, Ф. Д. Устинов, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, В. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев. Царца цхьана — боккхий советски тIема начальникаш.

Йиш лекхаш санна вовне иттазза гургал техе ха, дагаръю Спасски башнерча куранташа. Итт сахьат... ЛадувгIа, массане а, ладувгIа мохк. Москван оазага! Укхаза ЦIеча майдан тIа дIайолалу ЦхьоалагIча Майна — Дунен халкъашта юкъерча къахьегача наьха солидарноста Денна хетаяь столицерча къахьегамхой викалий торжественни митинг.

Гулбеннараашта лаьрхIа къамаьл ду чIоаггIа тIоараш а детташ безаме тIанийцача Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева.

НОВКЪОСТА Л. И. БРЕЖНЕВА ДАЬ КЪАМАЬЛ

Деза даьй-мехкахой!

Деза новкъостий москвичаш, тха сийлахьча столица хьаьший!

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета, ССР Союза Лакхехьарча Совета Президиумен правительстван цIерагIа ЦхьоалагIча Мая цIей — Дунен халкъашта юкъерча къахьегамхой солидарноста Ди. бIаьстан, къахьегама, машара цIей даькъала дувц аз шун! (ТIоараш тох, «Ура!» яхаш цIогIарч детт).

Вай партен деррига советски халкъен цIерагIа хIара советски сага дега еза йолча укх майдан тIара низ бола дIайха моаршал дохьийт вай доазол дехьарча вошй классага гIолларча вежарашка, деррига мехкий къахьегамхошка!

Новкъостий! Шоашта карагIа мел даьннача хIамашца къахьегама, металл лоаладерийн ялат кхедерийн, чоалханегIа йола машинаши искусства башха-дика произведенеши кхолларий, кхувш йоагIача тIехьенна кхетам лурий а уйланца дунен къайленашка кхоачарий а къахьегама декхарийла да адамаш.

Цхьабакъда, социализм маршаяц къахьегамах хьахинна хIамаш къахьегамхой шоай доалахьа деззадаьр, массанега а къахьегача сага сий дайтар, къахьегам ше боккхача моральни салоIама хьаст а баь дIаоттабаьр.

Социалистически революци котъяьннача мехкашкарча паргIатача сага, лоадах мукъабаьннача къахьегамо белггала тамашаш гойт. Цунна дола дика тешал да дунен тIа эггара хьалхарча — вай социалистически паччахьалкхен опыт а.

Доккхий да советски социалистически экономикана карагIдаьннараш. ТIа-тIа дукхагIа лакхлу советски наьха вахара хьали культурен. Бохабергбоацаш ба Советий Мехка оборонии низ. И деррига а — са ца кходеш вай турпалча болхлой классо, вай ахархоша, вай интеллигенце къахьегарах даьнна беркат.

ХIанз беррига мохк тIабийрзаб Советски Союза Коммунистически парте XXIV съезда решенеш кхоачашъяра. Съездо цIаьхха а хьахьекхар вай ленински партен дерригача советски халкъен хьашташ, уйлаш, кхелаш вIашагIкъаста йиш йоацаш хилар. Цун решенеш —из я вай мохк дIахо айбергбола, советски наьха вахар дIахо тоадергдола йоккха программа. Из программа кхоачашъяра дерригача халкъо керда къахьегамна тIадахийта дезаргда. ТIагIертта, хьинар айдаь, творчески беча балхо кхы а боккхагIа хулийтаргба вай Даьхен низ сийи, кхы а дикагIа, кхы а хозагIа хулийтаргда хIара сага, хIара дезала вахар.

Съезда решенеш кхоачашъяра новкъа гIолла хIайзле а хьалхара гIанаш даьхад. Керда пятилетка бокъонца хьинарeча балхаца дIайолаяьй вай промышленносто. Мехка чIоаггIа даьржал бIаьстан юхье кхашка ду балхаш. Доккха беркат даьлар ЦхьоалагIа май тIакхоачача хана беррига вай мохк ара а баьнна даьча Ерригсоюзни коммунистически субботниках. ХIанз москвичий починагIа шерра яржаш латт пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра тIехьара дерригача халкъа социалистически яхь.

Деган гIоздаьннен доккхал деш тIанийцар советски наха даймехка Iилман техникан керда котало — «Салют» яха космически орбитальни станци «Союз-10» яха кемей толаме сигалдахийтар. Космос караерзаяра даькъе керда лоархIаме тIа баьккхаб. Из дIкарагIдаьнна доккха хIама, советски Iилмахой, инженерий, техникий, болхлой таланти къахьегами кхоачаш хилар, вай турпалча космонавтий кхетами денали.

Таханара ЦхьоалагIа Май йиззача бокъонагIа сийлахь-йоккхийча къехьегама коталоний цIей да ала йиш йолаш да.

Вай дег тIара чIоаггIа даькъала буьц Советий Мехка городашкарен юрташкарен къахьегамхой, болхлойн колхозхойн, Iилман культуран деятелаш, Советски Эскарен ТIема-Форда Флотен тIемахой, тахан цIей деззеш колоннашка эгта боагIараш е къахьегамен тIемен вахте латтараш!

Сийле хийла вай сийлахь-доккхача халкъа къахьегама! (ЧIоаггIа, дIаьхдаь тIоараш тох. Майда тIа гIолла дIаларж Ура!»).

Новкъостий! КIезигача боараме доацаш советски наьха къахьегамах. Советски Мехка низахи из тоабаларахи тийша да массане а юкъарча машара гIулакх а, халкъий коргамукъален толамаш а.

Сийлахь-воккхача Ленина васкеташта тешаме йолча вай парте XXIV съездо машар дуккхабезаш йолча арахьарча политика къоастам боллаши конструктивнии йола программа оттаьй, хIаьта из вежарашха долча социализма мехкаша чIоаггIа хьал а лаьцар, дерригача дунен тIарча дукхача адамаша къоабал а йир. Из кхоачашъяр духьа лоаттабу къовсам—дунен халкъашта юкъера кхерамзле дIахо чIоагIъяра, халкъий доттагIал чIоагIдарга бола тешаме никъ.

Иззача бокъонагIа ала йиш йолаш да, вай ЦхьоалагIа Май машара цIей да, империализма бIехача уйлашта духьала, тIемец агрессен низашта духьала къовсам лоаттабара машар безаш дола деррига низаш кхотадара ди да.

Сийле хийла вай планетерча халкъий машаран доттагIалан тIехьарча къовсамхой! (ЧIоаггIа, дIаьхдаь тIоараш тох, «Ура!» дек).

Новкъостий! Дунен халкъашта юкъерча къахьегача наьха солидарноста дикача уйлаша хьаккхелла ЦхьоалагIча Май Iазапан эксплуатаценен духьала, паргIато, демократи, социализм бахьан долаш цар цхьана лоаттабеча къовсама символ а хинна дIаэттад.

Маркса, Энгельса, Ленина васкеташта тешаме йолча вай парте доккха лакъа лоац революционни низий цхьоагIо чIоагIъяра гIулакха юкъе. ЧIоагIен йохаргйоацаши я дунен антиимпериалистически болама ерригача отрядашцара вай низ бола цхьоагIо. Дог тоxадолийташ йола къахьегамхой интернациональни вошала демонстраци а хинна дIаэттар КПСС XXIV-гIа съезд. Ерригача континенташкара хьахоз цун решенеш могаеш долча халкъий оаз.

Тахан вай ала бокъо а йолаш ях ЦхьоалагIа Май дерригача дунен тIарча революционерий цхьоагIон цIей, империализмана духьаларча беррига къовсамхой солидарностен кхотабаларен цIей да.

Укхазара, укх ЦIеча майдан тIара, дIайха цхьоалагIмайски моаршал дохьийт вай адамий сийрда кхоане бахьан долаш лоаттадеча къовсамашта хьалха а баьнна бодача вай мехкаца цхьана долхача вежарашха долча социалистически мехкий халкъашка.

Вай дIайха моаршал дохьийт коммунистически болхлойн партешка, дунен халкъашта юкъерча болхлой классага, цун профсоюзии боламга, монополейн реакцен Iаьдала духьала къовсам лоаттабеча, капиталистически мехкашкарча берригача къахьегамхошка.

Укхазара, укх ЦIеча майдан тIара, вай цIаьхка а дIакхайкаду: вай партен халкъон дIахо а хьаллоаттадергда Вьетнама, Лаоса, Камбоджа турпалча халкъий, Iарбий мехкашкарча халкъий, агрессенен Iазапан духьаларча халкъий паргIатонза тIехьарча берригача къовсамхой нийсхон гIулакх! (ЧIоаггIа, дIаьхдаь тIоараш тох. «Ура!»).

Вай торжественно дIакхайкаду, вай мехко дIахо а коммунизма сийлахь-йоккха байракх, халкъий паргIатони иразен байракх лакяха айяь лоаттаергхилар! (ЧIоаггIа, дIаьхдаь тIоараш тох. «Ура!»).

Даькъала хилда сийлахь-доккха советски халкъ — коммунизм хьалъеш доаллар! (ЧIоаггIа, дIаьхдаь тIоараш тох. Дуккхазза «Ура!» дек).

Даькъала хийла Советски Союза Коммунистически парте — Ленина парти, вай халкъа низ бола авангард! (ЧIоаггIа, дIаьхдаь тIоараш тох. Дуккхазза «Ура!» дек).

Даькъала хийла дунен халкъашта юкъера къахьегамхой солидарность! Даькъала хилда ЦхьоалагIа Май! (ЧIоаггIа, дIаьхдаь тIоараш тох. «Ура!» дек).

Цlей даькъала хилда шун, новкъостий! (Цlеча майдан тIа гIолла дIаларж низ бола «Ура!». ЧIоаггIа деттача тIоарий тата лижац. ЦIогIарч детт: «Сийле хийла КПСС-а!» «Сийле, сийле, сийле!» Пролетарски гимн «Интернационал» доакkх митинге дакъа лоацараша).

* * *

Миллионаш болча советски наха, дунен дукхача мехкий къахьегамхоша чIоаггIа уйла тIаяхийта ладийгIар новкъоста Л. И. Брежнева наьча къамаьлага, ЦIеча майдан тIа хиннача митинга трансляци йир Советски Союза ерригача радиостанцеша, Центральни телевидене, «Интервидене» система.

Юха а майдан тIа гIолла дIакхаст ээараш оазегIа доагIа низ бола «Ура!», довцаш:

— Хоастам хилба сийлахь-воккхача Ленина!

— Даькъала хийла КПСС!

— КПСС ленински Центральни Комитета — хоастам!

ЧIоаггIа деззеш, сийрда цIей дIалолаелча «Шера ба хьо са хьамсара мохк» яхача илле муам юкъебоал. Иллеца дIаболх майдан тIара митинге дакъа лоацаш хиннараш.

Майдан тIа — цIе байракхилгаш бе йоахкача спортсмений колоннаш. Цар шоай мутIарашца хьаю Iалаьмате йоккха цифра — «XXIV». ГУМа юхьагахьарча оагIоца хьалъайлаьд «Хоастам хилба КПСС-а!» яха лозунг оттадеш дола Iалаьмате доккхий кIай алапаш. Из таханарча дезача ден дика белгало я. Советски наха хьахойт ткъаь йиълагIча партийни съезда исторически решенеш чакхъяха, кердача пятилетка заданеш ханал хьалха кхоачашъе шоаш кийча хилар.

Майдан тIа йоал хоза кийчъяь машенаш. Хьалха йоагIа чутIа В. И. Ленина портрет. КПСС ЦК Политбюро члений портреташ. Машенех хIараяр — халкъа карагIдаьннарийн халкъо кхоачашде лерхIарийи сийрдача книжка оагIув санна. «Парте дуг вай коммунизмага!» — яздаьд транспаранташ тIа. Бакъда, бIубенна хьалъю вай сийрда кхоане, творчески, деган уразтта, хьинар айденна кхоачашду вай парте хьалхашка оттадаь сийлахь-доккхий декхараш. Вай голамаш дахара бола тешам советски нах КПСС-а, цун ленински Центральни Комитета гоннахьа айхха кхотабенна хилар. Партен халкъен йохаргйоаца цхьоагIо цIаьхка а хьахьекхар КПСС XXIV съездо.

КПСС XXIV-ча съезда заседане панорама йола фотопанно тIайола машен: трибуна тIа-ва КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев.

Вай мехка картен ерригача союзни республикай байракхаши тIайола машен хьалха йодача колонна девиз я «Даиман даха а дехалда, тоа а дулда Советски Союза халкъий вежарашха дола доттагIал!» яхаш. Цу тIа латт чIоаггIа кулгаш а лаьца къамий костюмаш юхаш бола демонстрацена юкъе дакъалоацараш. Вошален доттагIален дохаргдоацача бувзамашца вIашагIкхийтта ба советски нах. «Социализм хьалъяьча шерашка хьахиннай наьха керда исторически общность — советски халкъ, — яьхад КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева. — Вай нах кхотабенна ба марксистско-ленински идеологе общностаца, коммунистически общество хьалъяра доккхийча гIулакхаша!»

Колоннай торжественни марше гучаювл вай коталонийн вай планийн керда оагIонаш. Парте планаш — халкъа планаш! Советски наьха вахара материальни культурни боарам дикка лакхбелга Iалашдар пятилетка керттера декхар да, аьнна дIакхайкадаьд парте шин XXIV-ча съезда Директиваш тIа.

Шоаш кхо ца беш къахьегаш из программа кхоачашъерашта юкъе я Фрунзе цIерагIча Московски фабрика ткачиха М. С. Иванникова. Съезда делегат хиннача цо могайнo халкъа вахара хьал тоадара уж геттара йоккхий планаш, ше кхо ца еш къахьегарца гIо ду уж кхоачашъяра. Бедалахи материалехи кхом беш пайда эцара яхь дIайолаяьр я из. Укх тIехьарча шин шера 250 маIача сага костюмаш хиллал зиш кходаьд цо! СССР Лакхехьарча Совета депутата, Социалистически Къахьегама Турпала М. С. Иванниковай гIулакх хьаллаьца нах ээараш, ээараш ба.

Цlи хеза ткачиха доккхал деш ала йиш йолаш я демонстрантий колоннаш тIарча:

— Хадданза лакхъе къахьегама овсарле!

— Пятилеткана — ударни къахьегам!

— ДикагIа пайда эца производства резервех! яхача лозунгаша тIахьехаш дола доккхий гIулакхаш дIадолалеча а кхоачашлеча а юкъе хьинаре дакъа лоацар я ше, аьнна.

Демонстрантий керттерча колоннана юкъе дакъалоацарашца ба ДОСААФ-а дуккха миллионаш нах юкъе болча эскара викалаш.

— Даьке лораяра кийча да! — яха дувна дешаш декаш да.

Из дув дика кхетабеш а бовзаш а ба марша юкъе дакъалоацаш болча эгтара къонагIбараашта а. Мехка керттерча майдан тIа баьхкаб шоай даьй революционни, тIема, къахьегама наькъашка гIолла чакхбаьнна «Зарница» цIе следопыташ.

Хьаух керд-керда колоннаш... Физкультурникашта бе йоахк Москвай спортивни байракх, спортивни обществайн ведомствайн байракхаш.

Къегаш хувцалу майдан хоза сурт: спортсменаша гимнастически упражненеш ю.

Спортивни маршей ритмаш лаьгIлу, майда юха а хьалъюз ди дездара юкъе дакъа лоачараша.

— Советски Союза Коммунистически парте ленински Центральни Комитета сийле хийла, сийле хийла, сийле хийла! — яха дег чура доагIа ээараш йолча оазий дешаш дек.

Цу торжественни минута Мавзолея Центральни трибуна тIа бовл октябряташи пионераши. Партен правительствай кулгалхошта бIаьстан зизай букеташ лу цар.

Майда тIа йоал Московски профсоюзий сводни духовой оркестр. ДIайолалу къахьегача Москван дезача ден марш.. ДоагIача хин тоатолаш санна исторически музея здани шин оагIорахьара моакхаза тIош тIа бовл демонстранташ. Цар хьалха даьцай столица байракх, «Москва — городтурпал» яха художественни хоза кийчъяь панно тIайола машен йоагIа.

Лоаца а чулоацам болаш а да цIеча транспаранташ тIара рапортий дешаш: «Москван къахьегамхоша бархIлагIча пятилетка заданеш ханал хьалха кхоачашйир!» «Парте XXIV-ча съезда сийна тIайийца декхараш кхоачашдир Москван къахьегамхоша». КПСС XXIV-ча съездеи В. И. Ленин ваьча дени сийна 17 апреле коммунистически субботника юкъе дакъа лоацаш хилар столице бахача наьах пхиъа ахи миллион саг. Цхьан машена тIа да «ЙислагIча пятилетка хьалхарча шера заданеш ханал хьалха кхоачашъе деккхараш тIаэц Москван къахьегамхоша!» яха транспарант. Юхь дика дIайолаяьй промышленни продукци дIаяхьийтарен керттера изделеш хьаяреи боарама хьакъехьара биъ бетта план ханал хьалха ЦхьоалагIа Май тIакхоачаш кхоачашйир къахьегача Москвас.

Ди деддераашта юкъе гIолла йолх столица районий колоннаш.

Болхлой класс Советий мехка керттера низ ба. Из уйла йолаш ба Пролетарски района дезача денна кийчъеннача колонна чулоацам. Вай мехкал гаьнна арахьа йовзаш я Лихачева цIерагIча автозавода марка. Доккхал деш хьу зиловцаша шоай предприяте эмблема. Болхаш ба «ЗИЛ-130» яхача лакхача класса машенаш арахецараш, уж пятилеткагIа арахецилга пкъан ахаззен совгIа лакхдаьраш. Плаката хозача дешаца дувц зиловцаша шоай планех: итташ эзараш автомобилаш арахецаргья йислагIча пятилетке!

БIубенна гIа боахаш болх болхлой класса сий долча гварде викалаш. Октябрьски района колоннашта юкъе ба «Красный пролетарий» яхача завода болхлой, инженераш, гIулакхера нах. Кхо орден делаеча предприяте пятилетке арахийцай металлах хIамаш еш йола 70 эзар гаргга станок. «Съезда сийна тIанийца деккхараш кхоачашдаьд!» — иштта яхаш да цар пхьа лозунг. Хьалхарча квартале краснопролетарцаша планал совгIа арахийцай 45 станок.

БоагIаш ба «Серп и молот» яхача завода металлургаш.

Пятилетка хьалхарча шера биъ бетта завода металлургаша Даьхенна делар планал тIех йиъ эзар тоин гаргга болати прокати. Съезда решенеша дог гIоздаьккхача металлургаша тIанийцад шера планал совгIа массехк миллион сома мах бола продукци дIаяхьийтара, 400 эзар сом кхы тIа пайда эцара деккхараш.

ГIозьаьннеи енаши я Ше майда. ЦIей дезде болхлошца цхьана арабаьннаб Iилма, культура, искусства деятелаш. СССР Iилмай Академе викалаш боагIа. Iалаьмате доккхий да вай мехка Iилмахошта карагIдийнна толамаш. 1971 шерарча ЦхьоалагIча майна болхлой салют телаш, цкъа санна, дуккхаза а Бетта тIара Лаьттан тIа «докладаш яьй» «Луноход-1» яхача ше-шегIа лелача советски автоматически аппарата. Демонстранташа яхьача панно тIа йиллача седкъашка йодача ракета къаьгга хьахьокх космос караерзаеча вайна карагIдийнна сийлахь толамаш.

ЦхьоалагIа Май тIакхачалехьа лаьттан гонахье техкача денал долча тохкамхоша В. А. Шаталова, А. С. Елисеева, Н. Н. Рукавишникова толамца чакхъяьккхар космически эксперимент. ХIаьта хIанз — седкъий трассаш караерзаьча кхычарца — цIей сийлен трибунаш тIара моаршал хетт цар москвичашка.

Космически вахта дIахо хьош я. Из дIахьу «Салют» яхача советски орбитальни Iилман станце. из дIахо хьу Iилмахоша, техникаша, болхлоша.

Къаьстта дог гIоздаьнна болаш тIехбовл Мавзолеяна юхе гIолла Тимирязевски района викалаш. Доккхал де йиш йолаш ба уж. Шей тIакхоачаш йолча хана яьй парте XXIV съезда сийна йолча столица районашта юкъерча хьалхарча квартала яхьа итогаш. Тимирязевски района хьалхара моттиг яьккхай. Къахьегама котало яьккхар районе къаьстта дукха йолча промышленни предприятей коллективаша, юрта боахама Iилмай центрий Iилмахоша. Района викалаша дахь юртбоахама къахьегамхошта Москвас деш дола новкъостал хьахьокхаш дола транспаранташ, лозунгаш, панно.

Области колхозаштеи совхозаштеи шефство лелаеш я города ши эзарнел совгIа йола предприятии организации.

Панно тIеи транспаранташ тIеи яздаьча мутIараша къаьгга хьадувц: «1971 шера москвичаша механизаци ю хьайбаш лeладеча 190 фермана», «1971 шера москвичаша юрташка хьалъергъя 20 эзар квадратни метр теплицаш», «Областе хьалъергъя 300 совгIа производственни объект».

Аьннар хулийташ йола гIажилг лостайнча санна ЦIеча майда тIа зиза техар тамашийнача Iажий бешо. К. А. Тимирязева цIерагIча юртбоахама академе колонна йоагIа. Демонстрантий бе доахк кIай-цIеча зизашца дийза сомий гаьний ткъовронаш.

Хьалхашка — баьццарча аргарча тракторни нохара изображени. Кердача пятилетка юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка парте оттадаь сийлахь-доккха декхараш белгалдеш дола бархI метр лакхача дошоча каний моделеш яхь юртбоахама Iилман хьалхарча мутIарий викалаша.

Цхьан «кана» тIа дог деззаш «КПСС XXIV съезда йола решенеш кхоачашъергъя» Вокхан тIа—Iалащдергда хIара шера доаккха дерригa тIамо 195 миллион тоннага дIакхоачадар!»

Юртбоахама производство айъяра сийлахь-йоккха планаш белгальяьй КПСС XXIV съездо. Парте белгадаьраш толамца кхоачашдара бIубенна я Академе коллектив. Цунна дола тешал— укх тIехьарча шерашка Iилмахоша яь дуккха открытеш, практикашта цар тийнна маьхе рекомендацеш.

Адамий керда - керда талгIеш тIаух ЦIеча майда тIа. Московски комсомоле колонна йода хоза кийчъенна йолхача колоннашта тIехьа. Демонстрантий мутIараш тIа терк тIахьехамаш:

—Даькъал хилда I Май—империализмана духьала, машар, демократи, социализм бахьан долаш лоаттабеча къовсаме къахьегамхой дунен халкъашта юкъерча солидарность Ди!

— Масс мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

— Даькъала хилда мужкисм-ленинизм!

...Массехк сахьат даьккхар москвичаша ЦIеча майдан тIа цIей деззеш. Столица къахьегамхоша кхы цIаьхка а хьахьеккхар партен халкъен йохаргйоаца цхьоагIо, коммунизм хьалъеча КПСС XXIV съездо белгалъяь кердa рубежаш кхоачашъяра советски нах чIоаггIа тIаккхувш болга. ЦхьоалагIча Мае сийлахь-йоккхача дунен тIа эггара хьалхарча социалистически паччахьалкхено рапорт делар коммунисташта, дунен революционни низашта, берригача къахьегамхошта сийлахь - боккхача Октябро лотаяь факел дIахо йодача хана а сий долаш лелаергхиларах. БIубенна гIа боахаш, шин гIулакх бакъхиларах Iалаьмате чIоагIа тешаш ленински наькъагIа коммунизмага дода советски халкъ.

ЦIеча майдан тIара репортаж яьраш ТАСС корреспонденташ:

Н. КУПРИН,
М. БАРАТЯНЦ,
И. НОВИКОВ,
В. ПЕТРУНЯ.

Москва тахан. Н. ГРАНОВСКЕ сурт. ТАСС фотохроника.

МАШАР, КЪАХЬЕГАМ, МАЙ!

ЦХЬОАЛАГІЧА МАЕ ГРОЗНЕ ХИННА КЪАХЬЕГАМХОЙ ДЕМОНСТРАЦИ

Вай мехка кхьачад ЦхьоалагІа Май — ерригача континенте къахьегача халкъа цІей, машар, демократи, социализм бахьан къовсам лоаттабеча халкъий бартахьоагІо хьагойташ дола ди.

Бийсан дийлхача догІо цІеньяь къоагаяьча Грозне улицашка арабаьнна хоза кийчбенна, белаш, иллеш доахаш, чІоагІа гІадбаха ба нах. Массанахьа гуш я ЦІе байракхаш, лозунгаш, транспаранташ.

Ниисса итт сахьат даьлча Ленина цІерагІча майданерча трибуна тІара республика къахьегамхой ЦхьоалагІа май даькъала дувцаш къамаьл дир КПСС Нохч-ГІалгІай обкома хьалхарча секретара нов. Апряткина. Укх шера къахьегамеи бІаьстани цІей вай дезду КПСС XXIV съезд болх баь яьннача деношка. Цига тІаийцача решенеша къахьегамхой хьинар кхы а чІоагІагІа айдаьд. КПСС XXIV съезда сийна яьржача яхьах хьадаьнна беркат да из. Цу яхье даьттарий балха итогаша хьагойтар къахьегамхой дукххача коллективаша шоаш тІаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдаьлга. Из темп лаьгІъялийтаң цар укх шера биьлагІча бетта а. Укх деношка дукха рапорташ ахийтад предприятей, учреждений коллективаша биъ бетта заданеш шоаш тІеххкхоачашъярах. Шоай таханарча бартцхьоагІонца цар тешам лу Коммунистически парте XXIV-ча съезда решенеш шоаш толамца кхоачашъергхиларах.

ТІаккха майда тІа йоал байракхаш яхьаш боагІарий колонна. Города дукккхача коллективашкара сийдолашагІа бола нах ба из бокъо еннараш. Царна юкъе ба мехкдаьттахой, химически промышленноста предприятей болхлой, машинашъераш, гІишлон организацей, дукххача кхыча предприятей хьалха латтараш.

Ленина цІерагІча майдан тІа боьл спортсменаш. Царна хьалха йоагІа дерригача дунен тІа шийх цІи дІахазийта йола гІоръянна гимнастка Турищева Людмила. ИнІий беррига накха медалашца кхаьла ба. Трибуна тІа латтачар цун сий деш тІоараш тох.

«ЦхьоалагІа май даькъала хилда спортсмений» — хьахоз трибуна тІара. Цхьан колоннана тІехьа шоллагІа яр йоалаш, майда тІа гІолла чакхбовл «Динамо», «Труд», «Локомотив», «Спартак», «Трудовые резервы» яхача обществай спортсменаш. Кийчбеннача спортсмений бе лозунгаш, плакаташ, спортивни яхьашка яьха кубкаш, совгІаташ доахк.

«Сийле хийла советски кагирхой» — хьахоз трибуна тІара. Уж дешаш профессионально-технически училищай дешархошта доагІаш да. Хьалха йоагІа цар оркестр. Эггара хьалха майда тІа баьлар № 2 йолча «лакхача культура училище» яха цІи яькхача училища дешархой. Царна бе доахкача плакаташ тІа яздаь да «производственни гІулакхий заданеш 107,2 процент кхоачашъяьй» аьнна. Лакха квалификаци йола дукха къона болхлой кийчбаьб цу училища.

СУРТА ТІА: Людмила Турищева — спортивни гимнастика дунен чемпионка Грозне 1 Мае хиннача къахьегамхой демонстраце.

№ 9 йолча профессионально-технически училища колоннаца бар вайцига дешаш бола вьетнамцаш. Уж хьегучабоаллаше трибуна тІара хьахоз «Даькъала хилда советско-вьетнамски доттагІал».

Дика кийчбенна бар № 26 йолча училища дешархой. Мехкарий колоннана хьалха йоагІар маькхи тухи бе а доаллаш эрсий форма тІаювхаш йола йоІ, царца бар вайнаьха чокхешца кийчбеннараш а. Иштта уж кийчбалара маІан хІаране дика кхетадергдолаш да — дуккхача къамех бола нах цхьан дезале санна бартболаш бахаш а къахьегаш а ба вай республике.

Профессионально - технически училищай дешархой республика кагирхой вахаре лоархІаме моттиг дІалоац. Цига дийша баьнна кагий нах вай республике меттале, мехка дукххача городашка хьинаре къахьегаш ба. ХІара шера эзараш бола кагирхой шоай даьшта уллув мехкдаьтта доаккхача, химически промышленноста предприятешка, гІишлошъеча, кхачан а бытови а организацешка къахьегама моттиг хьа а лаьца коммунизм хьалъераш хиле дІаотт.

Зизаш, байракхаш, транспаранташ яхьаш чІоагІа гІозбаьнна гучабаьлар города школай дешархой, хьехархой. «Партеи Ленинеи гІулакха тешшаме да тхо», «Сийле хийла КПСС», — уж дешаш дар транспаранташ тІа, лозунгаш тІа яздаьраш.

Укх тІеххьарча хана берашка тІехдика дешийтара тІагІертта къовсам лоаттабу городерча школай хьехархой коллективаша. Къаьстта белгалъе еза № 56 йолча школа коллектив. Укх тІехьарча хана кхозза кІезигбеннаб цу школе дешара тІехьабусараш. Цу школай коллективаш эггара хьалхарча колоннашка йоагІар.

Дика кийчъяь яр дешархой колоннаш. Демонстранташта бе доахк хоза кийчдаь Ленина, партеи паччахьалкхени кулгалхой сурташ. «Деша, деша, деша», «Кердача пятилетке дукхагІа хулийтаргья пятеркаш», «Парте еча йоаххонна дика дешарца жоп лургда» — из дар цар плакатий, лозунгай маІан.

ЦІеча байракхашца ега гучайоалл ЦхьоалагІча Мая сийна яьржача социалистически яхье Грознерча районашта юкъе хьалхара моттиг яьккха Октябрьски района къахьегамхой колонна. Массазза а санна цу колонне хьалха боагІа «Октябрьнефть» НГДУ мехкдаьттахой. Къаьстта дика къахьегама толамаш кийчдаьд цар. ПланагІа лаьрхІачул совгІа цар укх шера биъ бетта даьккха «Іаьржа дошув» 12 эзар тонн я. ХІаьта планал совгІа яьккха газ 1 миллион гаргга кубически метр я. Иштта дика совгІат кийчдаьд «Грознефтегаз» мехкдаьтта газови управлене цхьоалагІча цеха болхлоша а. ЛоархІамерча бедалах, газах цар планал совгІа арахийца бензин 3200 тонн я.

Вай республикерча мехкдаьттахошта, бурувдеттараашта яйза ца Іеш дукхача а вай мехкарча мехкдаьттахошта йовзаш я Грозненски опытни заводо арахеца продукци. БІаьстан цІей дездара, мехкарча мехкдаьттахой хьашташ дикагІа кхоачашдара къовсам лоаттабаьча завода коллективо 4 бетта задани 113,5 процент кхоачашъярах хоам беш плакат дахь.

— Даькъала хилба Советски Іилмахой, яха дІайха дешаш хьахоз трибунера «Сев-КавНИИ» института, «Нефтехимавтомат» НИПИ Іилмахой майдан тІа баьлча. Ленина цІи, пун гІулакхаш даим дахаргда, яха плакат, «Машар», «Май»; «Къахьегам» яха плакаташ дахьаш боагІа Іилмахой. Цхьаннена тІехьа шоллагІъяр йоалаш шоаш дезача цІейна кийчдаь совгІаташ довзийташ тІехйоалл Грозненски машиннаькъа отделене локомотивни депо, вагонни депо, Грозный станце, кхыйолча предприятей коллективаш. Цар укх шера планал совгІа беза мухь кхухьача поездашца дІа-юха бихьа халкъа боахама мухь бІаьш эзараш тоннаш я, хІаьта кходаь дизельни доагор эзараш тоннаш я.

Дунен халкъашта юкъерча дезача цІей сийна яьржача социалистически яхье шоллагІа моттиг яьккхача Ленински района къахьегамхой колонна В. И. Ленина цІерагІча майда тІа йоалл. Цу районе предприятешта юкъе яьржача яхье хьалхара моттиг яьккха Октябрьски революце орден лелаеча «Красный молот» завода болхлой колонна хьалха йоагІа. Іалаьмате дика къахьегама совгІат кийчдаьд цар укх бІаьстан дезача цІейна. Продукцена реализаци яра 4 бетта план ханал дукха а хьалха кхоачашъяьй красномолотовцаша. Планал совгІа вай мехкарча дукххача моттигашка дІаяхьийта тайп-тайпара машинаш, бурувдеттараашта эша оборудовани, насосаш, кхыйола продукци 1,2 миллион сома маьха я. 1970 шера хьалхарча биъ бетта реализаци яьча продукцел 5,4 процент дукхагІа продукцена реализаци яьй укх шера цу юкъа. Хоза кийчъенна я завода болхлой колонна. Цар дахь КПСС ЦК Политбюро члений портреташ, шоай завода балха тІа хьалха латтарий, новаторий портреташ. Октябрьски революце орден лелаеча «Красный молот» завода коллектива ЦхьоалагІа май даькъала дувцаш дІайха дешаш да трибунера хьахозаш.

БІаьстан цІей даькъала дувцаш моаршал хоатт трибунера ейгача промышленноста болхлошка. Шоай коллективе балха тІа хьалха латташ бараш дукха хилар хьагойташ плакаташ да швейно-производственни объединене хІамаш тегараша дахьаш. Духхьал дІадахача цхьан юбилейни шера 273 болхлочоа Ленински юбилейни медаль еннай. Иштта шоай къахьегама совгІаташ довзийташ, дог гІоздаьнна бІаьстан ЦІей дездеш трибуна хьалхашка гІолла тІехйоалл цхьаннена тІехьа шоллагІъяр йоалаш Ленински района дукххача предприятей коллективаш. Дика совгІат кийчдаьд ЦхьоалагІча майна Грозненски консервни завода болхлоша.

ЦІеча байракхашца, плакаташца, транспаранташца цІийяь трибуна хьалхашка гІолла тІехйоалача медицински болхлой, аптекоуправлене коллектива, картонажни фабрика болхлой колоннашка цІей даькъала дувцаш дег тІара доагІа дешаш хьахоз трибунера. Цар дахь «Машар», «ПаргІато», «ЦІаккха а лергІоаца Ленина цІи» «БІубенна коммунизмага долх» яха а, кхыдола а плакаташ, транспаранташ.

«Сийле хийла къахьегама» яхача дошо хьисапе къега дешаш тІадола ЦІе байракхаш яхьаш В. И. Ленина цІерагІча майде кхоач Старопромысловски района къахьегамхой. ХІара предприяте, организаце коллективо гойташ да шоаш бІаьстан цІейна кийчдаь къахьегама совгІаташ. Цар къаьгга хьахьокх КПСС XXIV-ча съезда решенеши кердача пятилетка декхараши шоаш толамца кхоачашдергхилар. Старопромысловски района къахьегамхой колонна юкъе йоккха моттиг дІалоац Октябрьски революце орден лелаеча цу района предприятешта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхача «Старогрознефть» НГДУ сийдолча мехкдаьттахой коллективо. Цу управлене белгальяьнна дика къахьегаши яхье хьалха латташи я № 3 йолча РИДса коллектив. Цу районни инженерно-диспетчерски служба ЦхьоалагІча майна кийчдаь къахьегама совгІат да планал совгІа даьккха 2.700 тонн «Іаьржа дошуви», 2 миллион кубически метр гази. Сийдолча мехкдаьттахой бокъонца бола гІончаш, хьадоаккха мехкдаьтта совдоахараш, бурувдеттараш болга ховш да. Мехкдаьттахой болх ритмично дІабахьийтара, хьадоаккха мехкдаьтта совдаккхара тхоай низи хьинари кходергдаң оаха, яха дешаш тІадолаш плакаташ дахь бурувтохара балхий «Старогрозненски» управлене бурувдеттараша. Цар толамце кхоачашъяьй. бурувтохара задани. Вай республике меттел вай мехка а цІи хеза болча бурувдеттар мастераш ни. Крамарови Казенновни керте латтача бурувдеттарашкара хьокхам а эцаш белгальяьнна дика къахьегаш дукха бригадаш я цу управлене.

ЦІей къахьегама толаманца дездела хиланза даргдоаца хІама а хинна дІаэттад вай мехка. Из дерригa а тІадерзадаь да вай таханара ирaзе вахар кхы тІа а тоадара, советски наьха хьал-торо дикагІа хилийтара. Из къаьгга хьахьокх КПСС XXIV-ча съезда решенеша. Царна жоп а луш бІаьстаң цІейна ЦхьоалагІча Майна дика совгІаташ кийчдаьд социалистически яхье городерча предприятешта юкъе хьалхара моттиг яьккхачарех цаІйолча «Чечингушводстрой» управлене гІишлошъераша, «Электроприбор» ,«Трансмаш» заводий болхлоша.

ЦхьоалагІча майна хетаяь Грозненски къахьегамхой демонстраци чакхйоалача хана тІеххьа гучайоалл цІеча байракхашца Заводской района къахьегамхой колонна. Цу колонна хьалха йоагІа района предприятешта юкъе хьалхара моттиг яьккха Грозненски химически комбината коллектив. «Даьхе, хьона тха совгІат», «Дерригача дунен тІа масазза а машар латталба», «Сийле хийла Советски Союза Коммунистически парте» яха а кхыдола а плакаташ, транспаранташ дахьаш боагІа химикаш. «Май сийна яьржача социалистически яхье котбаьнарий сийле хийла», яха дешаш да трибунера хьахозаш. Химикаша Іалаьмате дика къахьегама совгІат кийчдаьд ЦхьоалагІча майна. Товарни продукци арахецара 4 бетта задани 25 апреле кхоачашъяьй цар, планал совгІа арахийца полиэтилен, ацетон, фенол, кхыйола химически продукци 7 бІаь совгІа эзар сома маьха я. Продукцена реализаци яра биъ бетта задани ханал 4 ди хьалха кхоачашъяьй химикаша. Вай мехка яйза ца Іеш доазол арахьарча дукххача мехкашка йовзаш я комбинато арахеца продукци. Дунен дикагІйолча стандарташта юкъедахад цо арахеца фенол, ацетон, кхыйола продукци.

Района къахьегамхой колонна юкъе йоккха моттиг дІалоац мехкдаьтта чакхдоахараша. Цар толамца кхоачашдаьд Май сийна тІаийца хинна социалистически декхараши паччахьалкхен плани. Хоза кийчъенна йоагІа А. Шерипова цІерагІча Нефтемаслозавода технологий колонна.

ЦІеча байракхашца, лозунгашца, транспаранташца дика кийчъенна цхьаннена тІехьа шоллагІъяр йоагІаш шоаш цІейна кийчдаь къахьегама совгІаташ гойташ йоагІа Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода, производственно-товарни контора, В. И. Ленина цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода, «Грозэнерго», кхы дукххача а предприятейи организацейи коллективаш.

ЦхьоалагІча Майна хетаьча Грознерча къахьегамхой демонстраце цІаькха а хьахьекхар партеи правительстваней гонахьа айхха кхотабеннача республика къахьегамхоша КПСС XXIV-ча съезда решенеш кхоачашъяра шоай низи хьинари кходерг ца хилар.

Демонстраци чакхъяьнначул тІехьагІа Грознера къахьегамхой салоІаш хилар городерча тайптайпарча паркашка, скверашка, концертни залашка.

Б. КОСТОЕВ,
С. МАЙСИГОВ.
И. Плиева сурташ.

СУРТАШ ТІА: 1971 шера 1 Мае Грозне хинна къахьегамхой демонстраци. Лакхерча сурта тІа —байракхаш лелаерий колонна; шоллагІча сурта тІа — Грозненски ремонтно - механически завода колонна; лохерча сурта тІа —профтехобразоване управлене № 26 йолча училища колонна.

ШОЗЗА СОВЕТСКИ СОЮЗА ТУРПАЛА СССР ЛЕТЧИКА-КОСМОНАВТА НОВ. В. А. ШАТАЛОВНА ЛЕНИНА ОРДЕН ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА
УКАЗ

«Союз-10» яхача космически кемаца орбите гІолла толаме никъ барах а цу хана къонахчали турпалали гойтарах а Ленина орден лойла шозза Советски Союза Турпала СССР летчика-космонавта нов. Шаталов Владимир Александровича.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1971 шера 30 апрель.

ШОЗЗА СОВЕТСКИ СОЮЗА ТУРПАЛА СССР ЛЕТЧИКА-КОСМОНАВТА НОВ А. С. ЕЛИСЕЕВНА ЛЕНИНА ОРДЕН ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА
УКАЗ

«Союз-10» яхача космически кемаца орбите гІолла толаме никъ барах а цу хана къонахчали турпалали гойтарах а Ленина орден лойла шозза Советски Союза Турпала СССР летчика-космонавта нов. Елисеев Алексей Станиславовича.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1971 шера 30 апрель.

НОВ. Н. Н. РУКАВИШНИКОВНА «СССР ЛЕТЧИК-КОСМОНАВТ» ЯХА ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА
УКАЗ

«Союз-10» яхача кемаца космосе гІолла никъ барах «СССР летчик-космонавт» яха цІи лойла Советски Союза гражданина нов. Рукавишников Николай Николаевича.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1971 шера 30 апрель.

ЛЕТЧИКА-КОСМОНАВТА НОВ. Н. Н. РУКАВИШНИКОВНА СОВЕТСКИ СОЮЗА ТУРПАЛА ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА
УКАЗ

«Союз-10» яхача космически кемаьа орбите гІолла толаме никъ барах а цу хана къонахчали турпалали гойтарах а Ленина ордени «Дошо седкъа» яха медали дІакара а луш Советски Союза Турпала цІи лойла летчика-космонавта нов. Рукавишников Николай Николаевича.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1971 шера 30 апрель.

РЕСПУБЛИКА КЪАХЬЕГАМХОША ЦІЕЙ ДЕЗДАР

ВЕДАНА РАЙОН

Селхан Іуйрийна 9 сахьат даьлча транспаранташца, байракхашца масса а улицашка гІолла шоай района майдан тІа хьатІаухаш бар Ведана района беррига къахьегамхой, дешархой.

10 сахьат даьлча района культура Шен парке дІайолаелар дунен къахьегамхой деза ЦІей — 1 Май дездара митинг. Района къахьегамхой цу дезача цІейца даькъала бувцаш, вІслагІча пятилетке керда толамаш дахара уж тІахьехаш къамаьл дир КПСС Ведана райкома хьалхарча секретара нов. Дахаева. Цул тІехьагІа, кердача пятилетка хьалхарча шера шоашта карагІдаьннараш, дІахо де лерхІараш дувцаш митинге къамаьлаш дир ВЛКСМ райкома секретара Сабиров Якъуба, Ленина цІерагІча колхоза председатела Баймурзаев Вахас, цІеча партизана Байсукаев Тимерсолтас, Веденски юкъерча школан директора Гапаев Бекмухьмада, района больница лора Хитиев Нудала, Веденски юкъерча школе дешача Гациева Лизас, района военкома Романченко Григорий Антоновича, иштта кхычар.

Митинг чакхъяьнначул тІехьагІа района художественни самодеятельноста а иштта кхычар а шоай халхарий, иллей говзал хьагойташ безаме ха дІайихьар веданхоша.

СУНЖЕНСКИ РАЙОН

ЦхьоалагІча Мая цІейна хьалхе деза къахьегама совгІаташ кийчдарца накъбаьхкабар Сунженски района промышленни предприятейи юрта боахамеи къахьегамхой.

Іуйрийна итт сахьат даьлча духха нах гулбеннабар КПСС Сунженски райкома хьалхашкарча майдан тІа. Къахьегамхой митинг хьайийллар КПСС райкома хьалхарча секретара нов. Аристова. Района къахьегамхой цІей даькъала а дувцаш, цо дийцар района халкъа боахама тайп-тайпарча доакъошка даьхача къахьегама толамех. Цул тІехьагІа къамаьлаш дир: болхлой цІерагІа — райбыткомбината цеха начальника Евлоева Лидас, юртбоахама къахьегамхой цІерагІа — «ЦІеча Эскара» колхоза шурий-товарни ферма заведующе нов. Кумаритова, района кагирхой цІерагІа — ВЛКСМ райкома хьалхарча секретара нов. Афанасьевас, кхычар.

Чакхъяьлар митинг. Майда тІа яьлар демонстрантий колоннаш. Шо-шоай къахьегама толамех КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъяра де лерхІарех дувцаш йола транспаранташ а йолаш чакхъяьлар Серноводски юрта боахама техникума, «Победа», «ЦІеча Эскара» колхозий колоннаш. Демонстраци чакхъяьнначул тІехьагІа района художественни самодеятельноста коллективаша оттадаь доккха концерт, халкъа сакъердам хилар майда тІа, кинофильмаш хьекхар. Хоза, боккхача салоІамца сакъердаш хилар района къахьегамхой Іурра дена сарралша.

НАЬСАРЕН РАЙОН

Бийсан догІа дийлхадар г. Назране. Цхьабакъда Іуйрийна хьежача малхо хоздир Іалам, кхы а гІоздаьхар ЦхьоалагІча Мая цІей дезде арабаьннача города къахьегамхой деташ.

«Электроинструмент» завода хьалхашка гулбелар промышленни предприятей, юрта боахама, кхыча учреждений къахьегамхой. 10 сахьат даьлча дІайолалу демонстраци. ХІара коллективо хьокха араяьккхаяр шо-шоаш арахеца продукци. Города дукхагІа йолча предприятеша шин ди хьалха кхоачашъяьяр кердача шера хьалхарча квартала заданеш, хІаьта города керттерча предприяте—«Электроинструмент» завода болхлоша товарни продукци арахецара план 105 процент кхоачашъяьй, реализаци яра план а иштта тІехкхоачашъяьй.

Дика къахьийгад юрта боахама къахьегамхоша а. Масала «Экажевский» совхозе хІаьзле 90 процент коартолаш дІайийнай. Итазов Берса хьажкІаш дІайийна ваьннав ше леладеча лаьтта. Юртбоахама культураш дІаера балхаш чакхдоалаш латт кхыча боахамашка а. ХІара боахама хьайбаш леладерашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай «Назрановский» совхоза доярка, КПСС XXIV съезда делегата Л. Барахоевас, «Экажевский» совхоза доярка Хь. Евлоевас, СССР Лакхехьарча Совета депутата, «Октября 40 шу» совхоза доярка Р. Темурзиевас.

«Кхоачашъергья КПСС XXIV-ча съезда решенеш!» — из дар къамаьлаш даьраша, хІаьта колоннашкарча плакаташа, транспаранташа хьакхайкадеш хиннар.

Хоза кийчбенна сакъердаш бар наьсархой хоза кийчъяьча городе.

НОЖАЙ-ЮРТ

Селхан къаьстта хоза кийчбенна Іуйрийна 9 сахьат доаллаш района культура Шенна хьалхашка гулбелар Ножай-Юрта района дешархой, колхозхой, иштта кхыбола къахьегамхой.

Дунен къахьегамхой деза ЦІей дездара митинг хьа а еллаш 1 Майца района къахьегамхой даькъала бийцар КПСС Ножай-Юрта райкома хьалхарча секретара нов. Янгульбаева. Цо иштта дийцар КПСС XXIV съезда хьалхарча вахте юбилейни, а хІаьта укх шера дІаяхача хана а района къахьегамхоша даьха къахьегама толамаш.

Митинге къамаьлаш дир ВЛКСМ райкома секретара Даудов Султана, райпромкомбината директора Магомадхаджиев Адалгире, Калинина цІерагІча колхоза цІи хезача тхьамка леладечо колхозхочо Салтаева Кемисас, райОНО заведующе Зайнальобдиев Махьмада, района керттерча лора Мусаев Акболата, кхычар.

Митинг чакх ма яьллинге а деза ЦІей дездеш хоза ловзар дІадоладир ножайюртахоша. Иштта укхаза говраш хохкаш хилар района ерригача колхозашкара ЦІей дезде вІашагІкхийтта говрабаьрещ.

МАЛГІАБИК

МалгІабика города къахьегамхой демонстраци хьаеллаш лоацца къамаьл дир КПСС МалгІабика горкома хьалхарча секретара нов. О. П. Санькос. Цул тІехьагІа къахьегамхой цІей даькъала дувцаш къамаьл ду «Малгобекнефть» НГДУ начальника С. А. Плиева.

ЦІеча байракхашца, транспаранташца, зизашца хозьяьяр МалгІабикерча физкультурникий, дешархой, промышленни предприятей, юртбоахама болхлой колоннаш. Демонстраци хьаелл физкультурникий колонна, царна тІехьабрагІа районерча школа дешархой. ЦхьоалагІча майна шоаш кийчдаь къахьегама совгІаташ довзийташ промышленни предприятешта юкъе хьалха йоагІа «Малгобекнефть» НГДУ мехкдаьттахой коллектив, цунна тІехьа — бурувдеттарий кхыйолча предприятей болхлой. Юрта боахама колхозаштеи совхозаштеи юкъе хьалха я цхьоалагІча квартале даьхача толамий итогех хьалхара моттиг а яьккха КПСС горкомеи горисполкомеи карара-кара тела ЦІе байракх енна «Ингушский» совхоза болхлой колонна. КПСС XXIV-ча съезда решенеш кхоачашъяра шерра яьржача яхье толамаш доахаргда, — йоахар демонстраце дакъа лаьцараша.

Демонстраци чакхъяьнначул тІехьагІа МалгІабика районера къахьегамхой салоІаш хилар городерча парке.

КПСС XXIV СЪЕЗДА РЕШЕНЕШ—ВАХАРЕ!

ПАРТЕ ДОШ—НАЬХА ДЕГАШКА

Тха района колхозашка, совхозашка, промышленни предприятей коллективашка шерра боаржабаьб парте XXIV съезда материалаш къахьегамхошта дIайовзийтара болх. Из лоархIаме болх беш ва 630 агитатор, 136 политинформатор, итташ лектораш - общественникаш.

Колхозийн совхозийн парткомашкен партбюрошкен вIашагIъеллай 107 лектор юкъе а волаш йола бархI пропагандистски группа. Уж ба наха юкъе лекционни болх бара опыт а йолаш бола колхозий, совхозий кулгалхой, керттера специалисташ. Цу лекторски группай членаша лекцеш еш XXIV съезда ениача КПСС ЦК Отчетни докладен А. Н. Косыгина докладен хIара разделах къаьст-къаьста.

Съезда материалаш колхозхошта дIайовзийташ хьинаре болх бу къахьегама цIеча байракха орден лелаеча «Путь к коммунизму» яхача колхоза парткома лекторски группа. Цунна юкъе бархI лектор ва. Дукха ха йоацаш шурий-товарни ферме хьайбаш леладерий собрани хилар, хьалхарча квартале баьча балха итогаш йир. Укказа доклад йир укх темах лаьца: «Халкъа вахара хьал толдара парте ю йоакхо». Съезда материалех лаьца къамаьл дир колхоза председатела Н. П. Травина. Хьайбаш леладераша, цунга ла а дийгIа, дег тIара къоабалдир халкъа вахара торо тояра тIадерзадаь парте гIулакхаш, царна жоп луча хьисапе кхы а дикагIа къахьега, паччахьалкхенга шура йохкара ах шера план 1-гIа июнь хьатIакхоачаш, оттаяьча ханал бути хьалхагIа кхоачашъе лаьрхIар.

Цу ферма дикагIа йолча доярка коммунистка Вера Ивановна Балана хьахкхайкадир:

— Къахьегаме керда толамаш дахара тIахьех вай, колхозхой, партийни съезда решенеша. Айса лелаеча, доахан групперча хIара Iаттагара 3950 килограмм шура яккха дош лу аз, беррига дояркаш тIахьех съезда решенешта балха хьокхамаш лакхдарца жоп далара.

Хьалха латтача доярка тIахьехам массане а цхьатарра хьаллаьцар.

Массехк ди хьалхагIа механизаторий собрани хилар «Червленский» колхозе. Уж гулбелар укх гарггарча ханара шоай декхараш дувца а съезда сийна лелаеча яхьа итогаш е а. Механизаторашта хьалхашка къамаьл дир колхоза парткома секретара Б. Е. Аджигильдиева.

Съезда материалех лаьца цо даьча къамаьла тема Iилма - технически прогрессеи ерригача резервах пайда дикагIа эцарей ларда тIа общественни производства эффективность лакхъярах яр. Ораторага ладийгIачул тIехьагIа, цхьаннена тIехьа шоллагIчо деш къамаьлаш дора механизатораша А. Малича, Н. Федюшкина, П. Т. Землякова, кхычар. Корта болаш дийцар цар пятилетка хьалхарча шера колхозе трактороех пайда дикагIа эцанза барг ца хиларах, колхозе трактораша шин сменагIа болх белга оттадарах, механизаторий кадраш кийчъярах, тIадиллача гIулакха хьалхара бехктокхам лакхбарах. Механизатораша белгалдоахар юрта боахаме уж боккха лоархIам болаш хилар, партийни съезде юртарча механизаторах аьнар.

Колхозни механизаторий собране хиннараша дег тIара къоабалйир партийни съезда материалаш, хьайда соцам бир укх шера хьажкIий, дуга лакха хьувкъам кхебара, общественни доаханна доакъарий база чIоагIъяра.

«Красный пахарь» колхозе хиннача жа леладерий собране доклад йир жа-товарни ферма заведующе коммуниста А. Ш. Даутова. Цун тема — «Юрта боахам дIахо дегIаболабара программа».

Цун къамаьлага ладийгIачул тIехьагIа, боккхагIа болча жа Iуша Б. Баймурзаева, Н. Вагапова, Д. Баймабетова, дуккхача кхычар дийцар партийни съезда решенеш вай мехка юрта боахам дегIаболабара боккхача лоархIаме хиларах. Цунца цхьана жа леладераша дувцар укх шерре а дулхи тхан дукхагIа даккхара, декхарашка лаьрхIача тайпара 2.900 центнерага из дIакхоачадара фу де деза.

Съезда материалаш къахьегамхошта дIайовзийтара хьинаре болх бу «Бурунный», «Гребенской» яхача комсаш лелаеча шин совхоза пропагандистски группаша. Цар директорашеи партбюрой секретарашеи нн. И. Л. Гиряева, И. Г. Алексеева, А. И. Пашкина, С. С. Суховеева докладаш ю бригадашка, болхлой собранешка хьал а лоац съезда материалаш. Болхлоша дег тIара къоабал а ю, хьайда гIулакхащ белгалду пятилетка хьалхарча шера производственни планаш ханал хьалха кхоачашъяра чакхдоахаргдола гIулакхаш.

Съезда материалаш къахьегамхошта дIайовзийтара дукха хIама даьд районерча культпросветболхлоша. Культура отдела ши автоклуб дуккхаза ихай колхозий жа леладерий итташ дезал бахачеи къахьегачеи гаьнарча хьайбаш леладеча фермашка. Автоклубий заведующеша коммунисташа Г. П. Умрихинеи, А. Беликоваси съезда материалех лаьца беседаш ю хьайбаш леладерашта, литература кхухь цара. Съезда материалех лаьца хьайбаш леладерашта лекцеш еша автоклубашца цхьана ух парте районни комитета болхлой, «Знание» яхача общества членаш.

КПСС XXIV съезда балха хетаяь сайренаш хилар Новощедрински, Дубовской, Каргалински, Червленски культура Шеношка. Съездо тIайицача решенеех лаьца цига къахьегамхошта хьалхашка докладаш йир парткомий секретараша, колхозий председателаша. Цар иштта дийцар укх шера производственни планаш толаме кхоачашъяра даькъерча моттигерча къахьегамхой декхарех а.

Съезда материалаш чIоагIа хьашт долаш ювц Шелковской хиш управлене а ПМК-3 а болхлоша. Укхаза царна уж дIайовзийт предприятей кулгалхоша Б. В. Герасименкоси В. П. Пименовеи, керттерча специалисташа, партбюрой секретараша.

Партийни съезда материалаш дIайовзийташ хьинаре болх бу агитпунктий заведующеша: Червленски — В. Борискина, Старо-Щедрински — В. Федина, Курдюковски — М. М. Дьячкова, лесхоза поселкерча В. П. Сурова.

Саррахье агитпункташка гуллу итташ къона харжархой, чIоагIа уйла тIаяхийте ладувгIа цар лекторий беседашка.

Къахьегамхой коллективашка бIаьш докладаш, беседаш, читкаш яьй партийни съезда материалех лаьца. колхозхоша, болхлоша. гIулакхерча наха дег тIара къоабалъю уж, кердача пятилетка хьалхарча шера планаш ханал хьалха кхоачашъяра чакхдаьха гIулакхаш белгалду.

Е. ФАРНИЕВА,
КПСС Шелковской райкома секретарь.

Технологи чIоагIа дош

СЪЕЗДА ДЕЛЕГАТА ДУВЦ

Шерра социалистически яхь а йоаржаяь, толамца кхоачашъийр советски халкъо бархIлагIа пятилетка. Цу пхе шера къахьегама овсарле 37 процент лакхьелар, хелкъа эшаш дола товараш 49 процент дукхагIа арахийцар. ДIаяхача пятилеткагIа даьхача толамий итогаш а еш укх пхе шера хьалхашка латта декхарех дийцар КПСС XXIV-ча съезде.

ДIаяха пятилетка кхоачашъеча хьинаре дакъалаьцар вай мехкарча мехкдаьтта чакхдоахача промышленноста болхлоша. Цакаддаш производства эффективность лакхъеш, арахецача продукце боарам 75 процент лакхбир. ПланагIа лаьрхIачул совгIа паччахьалкхенна 8,8 миллиард сом пайда бир.

Мехкдаьтта чакхдоахача даьхача къахьегама толамашта юкъе дизза дакъалаьцар А. Шерипова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода № 18 йолча тха установка технологаша. Коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча установка коллективо пхе шера план ханал дукха а хьалха, 16 апреле кхоачашъийр. ПланагIа лаьрхIачул совгIа пач. Даьхенна дIаделар лакха дикал йола эзараш тоннаш машиндаьтта.

Уж толамаш кхы а лакхдеш къахьег тха установка технологаша укх шера хьалхарча бетте а денз. Хьалхарча квартала план ханал ши ди хьалха кхоачашъе социалистически декхараш тIаийцадар оаха. Тха, технологий, дош чIоагIа да. Квартала план ханал 6 ди хьалха кхоачашйир, планал совгIа арахийцар эзараш тоннаш мехкдаьтта продукци. Планал совгIа ара мел хийца продукци къахьегама овсарле лакхъяра чотах хьахиннай. Дикка кIезигйир зехьа йоаш хинна мехкдаьтта продукташ, цIенъяь хьакъестайир мехкдаьттацара сийрда продукци. Арахецача продукцега дIабода мах планагIа лаьрхIачул 0,6 процент лохбир, из бахьан долаш паччахьалкхенна кходир 7 эзар сом.

КПСС XXIV-ча съездо ший болх чакх а баьккха со цIакхаьчача шоаш даьхача толамашца кхаеш доахаш дог гIоздаьнна бар тха установка технологаш. Товарни продукци арахецара мартбетта план 112,2 процент кхоачашъяьяр цар. Парте аргIанарча съезда делегат се хиларга хьежжа аз дег тIара баркал аьлар технологашта са шоаех бенна тешам цар боа ца барах.

Иштта дог гIоздоаха толамаш доахача белгалъяьнна дика къахьийгар боккхагIболча оператораш Н. К. Василихина, Л. М. Жукова керте латтача сменаша. Юкъера лаьрхIача шоай смении нормаш 105—108 процент кхоачашъяьй цар. Цу сменашка дика болх барца белгалбаьнна ба оператораш В. И. Александрова, И. Д. Васильев, К. Н. Лубаев, оператора гIонча В. Ф. Кубасова, дуккха кхыбараш.

Укх пятилеткагIа вай мехкарча мехкдаьтта чакхдоахача промышленноста болхлошта хьалхашка латтараш лоархIамеи бехктокхамеи декхараш да. Цу шерашка цар арахеца мехкдаьтта продукци 1,5-эза дукхагIа хила еза, хIаьта къахьегама овсарле иштта 1,5-эза лакхъяла еза. Цунца дувзаденна тхона, установка мехкдаьтта чакхдоахараштa хьалхашка латта декхараш а лоархIаме да. Ца хаддаш лакхъе еза къахьегама овсарле. Цу даькъе доагIача тайпара пайда эца беза резервни оборудованех, мехкдаьтта продукци дукхагIа арахецара керда наькъаш техка деза. Уж декхараш дизза кхоачаш а, деш 9-ча пятилетка хьалхарча шера заданиии укх пхе шера плани ханал хьалха кхоачашъяра тIаерзаяь я установка коллектива ерригa уйлаш. Цох дог тийша я из.

Т. ЛИТКОВСКАЯ.
А. Шерипова цIерагIча Грозненски нефтемаслозавода установка начальник, Социалистически Къахьегама Турпал, КПСС XXIV-ча съезда делегат.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) установка технологаш В. Александрова, И. Васильев, йоккхагIйола оператор Н. Василихина, оператор К. Лубаев, оператора гIонча В. Кубасова.
И. Плиева сурт.

ЧIОАГГIА УЙЛА ТIАЯХИЙТА

Съезда решенеш хIара советски сага дIайовзийтанза яргьяц, аьлар нов. Л. И. Брежнева КПСС XXIV съезда ше Отчетни доклад еш.

КПСС XXIV съезда материалаш дIайовзийтарен Iомаярейи боккха политически лоархIам а беш, района ерригача юкхьанцарча партийни организацеша дика дIаболабаьб из болх. Съездо болх дIаболабаьча хьалхарча деннощка а денз кIоаргга уйла тIайохийташ Iомайора уж городеи юртеи болхлоша а гIулакхерча наха а. Парте городской комитето кийч а яь чакхйоах КПСС XXIV съезда материалаш Iомаярен дIайовзийтарен хьалда мероприятеш. Городен юртен уж чакхйоахача дакъа лоацаш ва КПСС горкомен «Знание» яхача обществан 100 совгIа лектор, 1000 совгIа агитатор, 80 гаргга пропагандист. Устин пропаганде шеррача планагIа дувц цар дIаяхача пятилетке советски халкъа карагIдаьннараши кердача пятилеткера декхараши.

Нов. Л. И. Брежнева яь Отчетни доклади XXIV съезда Директивай проектах лаьца СССР Министрий Совета Председателa нов. А. Н. Косыгина яь доклади, хIаьта иштта съезда решенеш а хIара къахьегамхочоа дIайовзийта гIерт тха идеологически болхлой.

Агитаторий, политинформаторий, пропагандистий семинаре декхар оттадир съезда решенеш дIайовзийтара шеррача фронтагIа болх бе, аьнна. Дукхача партийни организацеша: локомотивни депо, медицински инструментий завода, «40 лет Октября», «Дружба» колхозий, кхычар агитаторащеи политинформаторащеи семинараш яьй съезда решенеш дIайовзийтача цар дакъа лацара деша.

Агитатораша, политинформатораша, лектораша шоай балха тIа пайда эц лекцеш, докладаш, беседаш, къахьегама сийлен сайренаш, производстве хьалха латтараш хестабар, кинолектореш, цIагIара лектореш санна йолча формаехи методехи пайда а йибеш.

ЦIагIарча лекторешка гIолла КПСС XXIV-ча съезда маIани лоархIами хIаранена дIабовзийта гIерт тхо. Докладий хIара разделах лаьца лекцеш а кийчъяь, городен районен къахьегамхошта хьалхашка уж ешаш ба парте горкомен «Знание» яхача обществан лектораш.

Съезда решенеш Iомаечеи дIайовзийтачеи хьинаре дакъа лоац района культура учрежденеша. Агитбригадаш вIашагIъеххай «Дружба» колхозе, мехкдаьттахой культура ЦIагIа. кхычахьа, къахьегамхошта хьалхашка выступленеш ю цар. Агитбригада болх укх деношка дика вIаштIехьбаьккхаб районни культура ЦIено а. Оттаяьча графикага хьежжа парте горкома лектораща ин. Гебертуевеи Гамбулатовеи цхьана къахьегамхой болча ух из.

Партийнин комсомольски политически дешара системе 19 апреле денз КПСС XXIV съезда решенеш Iомае йоласнна политдешара школаш, семинарски группаш, кружокаш.

Укх деношка болх дика бу медицински инструментий завода, «Гудермесский», «Новогрозненский» совхозий, кхыча агитколлективаша. Укказа агитатораша Р. Салиевас, В. Мунаева, М. Шамурзаева, кхычар дIабовзийт КПСС XXIV съезда чулоацам а решенеш а. Мединструмент заводе хIара денна заводской радио чу гIолла докладий разделех лаьца беседаш ю политинформатораша. Теоретически положенеш коллективай хьаддача производственни декхаращца айхха ювз цар. 1971 шера тIаийца социалистически декхараш мишта кхоачашду дIахойт болхлоштеи колхозхоштеи.

Укх деношка парте горкоме пропагандисташта теоретически конференци йир оаха укх темах лаьца: «Общественни производства эффективность лакхъяр — хIанзарча этапе парте политика юкъ моттигера проблема». Доклад йир хьалъеш латтача «СК» завода директора нов. П. В. Тищенкос. Еррига доклад а пропагандисташа ин. В. Агабаева, К. Лодысеева, В. М. Калининас, кхычар даь къамаьлаш а КПСС XXIV съезда материалашца дувзаденна дар. «СССР-е социализм хьалъяра ленински плани из кхоачашъяри» яхача темана хетаяь яр мединструментий заводе яь конференци.

Агитпунктий заведующей семинаре съезда материалаш Iомаярен йовзийтарен программа оттайир оаха. Из болх дика дIаболабаьб Ленина цIаргIча машинаькъахой клуба, Ишхой - Юртарча, «Джалка» совхозерча агитпункташа. Тха агитпункташа пайда дика эц депутаташца вIашагIкхетар, пятилетке хьалха латтараш хестабар санна йолча формаех.

КПСС XXIV съезда делегата нов. Г. Г. Богуна съездера ше цIаккхаьчачул тIехьагIа хIара денна района къахьегамхошта беседаш ю, хIаьта дика чулоацам болаши кхетаеши йола уж ладувгIараша чIоагIа уйла тIайохийташ а хул.

Съезда материалаш дIайовзийтара доккха новкъостал ду тхона КПСС обкома лектораша. Съезда материалаш дIайовзийтара гIуллакха парте горкомои юкхьанцарча партийни организацешеи боккха лоархIам бу гойтара агитаце.

Городен районен ерригача предприятешка, учрежденешка, организацешка, колхозашка, совхозашка кийчдаьд КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъяра тIахьехаш дола лозунгаш, плакаташ, транспоранташ.

Хоза кийч а даь, дикагIа бIаргагургдолча моттиге хьалтеха доахк пятилетка хьалхарча шера планаш ханал хьалха кхоачашъяра тIаийца социалистически декхараш. Социалистически декхараш мишта кхоачашду, производстве хьалха латтарех дувц пенгазеташа, «Красное знамя» яхача газето шоай оагIош тIа КПСС XXIV-ча съезда материалех лаьца къахьегамхоша кхухьийта откликаш, хаттараш, предложенеш кепаетт. Района къахьегамхошта чIоагIа хьашт долащ я КПСС XXIV съезда решенеш.

Къахьегамхой депутатий моттигерча Советашка деча хоржамашта тхо кийчлуш долча хана ювцаши дIайовзийташи да тхо КПСС XXIV съезда материалаш. Цар ларда тIа вIаштIехьбоах тха берригача агитатораша, политинформатораша, берригача идеологически балхлоша шоай берригa агитмассови болх. Района къахьегамхой КПСС XXIV съезда решенеш, пятилетка хьалхарча шера план социалистически декхараш толаме кхоачашдара оарцагIбоахаш ба из.

Э. ИСАЕВ,
КПСС Гудермесски райкома секретарь.

КПСС XXIV СЪЕЗДА РЕШЕНЕШ ШЕРРА ДIАЙОВЗИЙТ

Октябра цIерагIча района партийни, профсоюзни, комсомольски организацей, берригача къахьегамхой теркама юкъмоттиге латт КПСС XXIV-ча съезда исторически решенеш. Лакха производственни толамаш дахарца тIаийцар съезда решенеш, бархIлагIча пятилетка плани кердача пятилетка хьалхарча бих бетта задании ханал хьалха кхоачашъяьй. Мая сийна лелаьча социалистически яхье города районашта юкъе хьалхара моттиг а яьккха, Грозненски горкомеи горисполкомеи карара-кара тела ЦIе байракх яьккхай районо.

Района къахьегамхоша балха темпаш лохъяланйтац съезда материалаш Iомаеча укх деношка.

Съезда документаш къахьегамхошта чIоагIа хьашт хилар теркал а деш, парте районни комитето кийч а яь, бюро йийцай КПСС XXIV-ча съезда материалаш бахача наха дIайовзийтара мероприятеш. Съезда лоархIамегIара документаш гIулакх дикагIа вIаштIехьдаьккхаи кIоаргагIеи Iомадар духьа парте райкомо семинараш яьй юкхьанцарча партийни организацей секретаращца, агитпунктий заведующещца, партийни, комсомольски дешара, кадрай политически экономически образоване массови формай сета пропагандисташца. Цу семинарашка дийцад съезда материалашта района къахьегамхошта юкъе шерра пропаганда ярца дувзаденна дола дешаш.

Ханз съезда документашта пропаганда яра юкъе эзав 250 политинформатор, эзар гаргга агитатор, 240 пропагандист, лектораш, юкхьанцарча партийни организацей секретарий, предприятей кулгалхой, активистий - общественникий йоккха отряд.

Съезда решенеш района къахьегамхошта дIайовзийтара болх дика лелабу политинформатораша М. А. Мурашева, Н. А. Балыкина, Д. А. Колкова, Л. А. Домбровскаяс (Грозненски вагонни депо); агитатораша А. Л. Ананьева, Г. А. Синюхаева (мехкдаьттеи гази доахача «Октябрьнефть» управлени); пропагандисташа В. Сальне (Грозненски локомотивни депо), И. Ф. Сергеева (Грознера станци), В. В. Белогурова (машинаькъа Грозненски отделени), П. Ф. Петровас (№ 9 йола юкъера школа), дуккхача кхычар.

Съезда материалашта еш йола пропаганда айхха ювзайолийт ийслагIча пятилетка хьалхарча шера заданеш кхоачашъяра предприятейи организацейи коллективашта хьалхашка латтача декхаращеи цар беча балхацеи.

Съезда материалаш хIанз шерра дIайовзийт пенгазеташа, гойтара агитаце, радиовещане. КПСС XXIV съезда документаш 1971 шера 19 апреле денз Iомаде доладаьд партийни комсомольски дешара сета ерригача звеньяшка а политически самообразоване массови формашка а.

Района предприятейи организацейи коллективашка теоретически экономически конференцеш дIайолаеннай. цига пропагандисташеи ладувгIарашеи чIоагIа уйла тIайохийт съезда материалашта. Иштта йолаш чакхъяьлар конференцеш локомотивни депо, машинаькъа отделене, кхычахьа.

КПСС XXIV съезда материалашта хетаяь стендаш кийчъяьй, литература хержад района Дворецашка, клубашка, библиотекашка. «Знание» яхача общества районни организаци КПСС XXIV съезда материалех лаьца ешаргйолча лекцей цикл кийчъеш я.

Цхьабакъда, хIанз а эсала лел бахача моттигашка къахьегамхошта юкъе съезда документаш дIадовзийтара пропаганда яра болх.

Парте райкомо юкхьанцарча партийни организацешта хьалхашка декхар оттадаьд пропагандистскии массово - политическии болх дIахо чIоагIбара наькъаца съезда решенеш районе вахача хIара къахьегамхочунна дIайовзийта а цу ларда тIа кердача пятилетка производственни планаш ханал хьалха кхоачашъяра къахьегамхой ма могга чIоагIагIа оарцагIбаха а.

Т. ЗИНОВЬЕВ,
КПСС Октябрьски райкома пропагандаи агитацеи отдела заведующи.

ДИКА КЪАХЬЕГ

ДIахо йодача ханна йола йоаккха программа санна тIаийцар тха района къахьегамхоша КПСС XXIV съезда решенеш. Царца цаI санна берригаш мутIахьа а ба уж, съездо хьалхашка оттадаь декхар кхоачашдара шоай низ кхобергболаш а бац.

Съезда документий чулоацам ма барра къахьегамхошта дIабовзийтара боккха болх бу укх деношка района организацешка, предприятешка, колхозашка, совхозашка. Къаьстта чIоагIа теркам тIабахийта Iомаю КПСС XXIV съезде ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева яь доклад, 1971—1975 шш. СССР халкъа боахам дегIабоалабара пхе шера планах йола КПСС XXIV съезда Директиваш.

Дуккхача производственни участкашка съезда материалех лаьца беседаш хиннай, читкаш яьй. Районе из болх беш 700 совгIа политинформатори 300 совгIа агитатори ва. Царца ба колхозхой, совхозий болхлой, юрта боахама специалисташ, хьехархой, лораш, партийни советски болхлой.

Къахьегамхоша дика кхетаергйолча тайпара яшха ховш ва съезда материалаш «Советская Россия» яхача комсаш лелаеча совхоза отделене управляющи, политинформатор А. Шундулаев, «Наурский» комсаш лелаеча совхоза тракторист, политинформатор Н. Гриниченко, «Красное знамя» колхоза шурий - товарни ферма бригадир, агитатор нов. Хунариков, кхыбараш.

ЧIоагIа хьинар айденна ба укх деношка культпросветучрежденей болхлой а. Библиотеке е агитпункте чувзьнача сага бIаргкхетаргболча моттиге КПСС XXIV съезда материалаш йолча газетий, журналий выставкаш яьй, клубашкеи культурай ЦIеношкеи исторически кинофильмаш хьокх, дуккхача лектораша цу учрежденешка гуллуча наха лекцеш еш. ХIара кирандийнахь гаьна къахьегаш болча хьайбаш леладерашта лекцеш еша лектораш ухийт.

Цар болх дикагIа вIаштIехьбаккхара хьалхе а партийнийи комсомольскийи организацей, женсовета активаца семинар йир КПСС райкоме. Цига КПСС райкома агитацеи пропагандаи отдела заведующе нов. Перменова дийцар политпроса сете съезда материалаш мишта Iомае еза.

Цул совгIа хIара парткоме а хиннай цу хьаькъе политинформаторащеи агитаторащеи семинараш. Цох даьнна беркат хIанзле гуш да — тайп-тайпарча организацешка лектораш лекцеш ешарах хьауха путевкаш денна дукхагIа хул.

Белгалбаккха безам боагIа «Советская Россия» яхача комсаш лелаеча совхоза партийни организаце болх. Лекторски группа, агитаторий, политинформаторий болх ийсача лостамах вIаштIехьбаьккхаб цар. Съезда материалашта пропаганда еча хьинаре дакъа лоац цу совхоза культура ЦIеи болхлоша а. Цу боахама къахьегамхошта хIанзлехьа 30 лекци йийшай, 60 беседа яьй, кхыдараш.

Цунца цхьана чIоагIа айденнад боахама коллектива хьинар. Дукха ба укказа балха нормаш шоза а кхы дукхагIа а кхоачашъераш. Цудухьа районе эггара хьалхарчарца бIаьстан юххье комсий бешамашка ду балхаш чакхдахарах рапорт делар цар.

Съезд хиннача деношкара къахьегама ритм лаьгI ца еш къахьегаш ба района кхыча боахамашкара къахьегамхой а. Къахьегамхой цIей — 1-гIа Май толамаща белгалдаккхара яьржача яхье хьалха латт «Красное знамя» колхоза къахьегамхой. Уж гарга ба хьайбай продукташ йоккара ах шера план кхоачашъяра.

Цхьа барт болаш арабаьлар района предприятешкара, организацешкара, колхозашкара, совхозашкара къахьегамхой коммунистически субботнике. Верригa цига дакъа лоацаш 20 эзар гаргга сага вар. Цар чIоагIа новкъостал дир боахамашта комсий балхаш чакхдоахача, юрташи станицаши хозъяь тоайир. Цу дийнахь пар къахьегарах даьккха ахча пятилетка фонде Iодиллад.

Съезда материалех лаьца къахьегамхоща еча беседашка гучадоал парте политика цар даггара хилар. Шойех еча йоакхонна дикача къахьегамца уж жоп луш болга.

Н. КАРАГИЧЕВА,
КПСС Наурски райкома секретарь.

Республика районашка гIолла итт дийнахь наькъаш а даь халкъа творчества ЦIеи агитпоезд цIаьккхаьчай. Наьха хьашташ довзарца вIашагIъеллаяр агитпоезда программа. Цунна юкъе яр НохчГIалгIай культпросветучилища студентий низашца вIашагIъехка творчески коллективаш. Вай мехка тайп-тайпарча къамий халхараш дир цар, иллеш даьхар Сунженски, Наьсарен, Урус-Мартана, Ачхой-Мартана районий юрташка. Боккхача безамца тIаэцар агитпоезда артисташ юрта боахама къахьегамхоша.

Агитпоездаца бар иштта лектораш а. Дукха лекцеш йийшар юрта боахама къахьегамхошта лектораша: медицински темаех № 5 йолча горбольница лоро И. Г. Хановас, мехкашта юкъерча хьалех А. П. Туаева, бытахи культурахи лаьца — краеведчески музея отдела заведующе А. П. Бородина. Къаьстта безаме тIаэцар къахьегамхоша КПСС XXIV съезда материалаш ювца лекцеш.

Сурта тIа: агитпоезд, Сунженски районе йолча хана.
С. ХАКИЕВА сурт.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ КЪАХЬЕГАМА ТУРПАЛАШ

ДАЬХЕННА ЭШШАЧА

ОЧЕРК

Грозненски швейни производственни объединене йиълагIа цех. Цхьан нанас баь йижарий санна вIаши безаш, барт тайна, цаI шоллагIчоа эшача новкъостал де кийча болаш къахьегаш ба укхазара дуккхача къамех бола кхалнах — эрсий, нохчий, гIалгIай, эрмалой, кхыбараш.

Коммунистически парте XXIV-ча съезда сийна социалистически яхь лаьца, майоаггIара накъаяхар цеха коллектив. Кердача пятилетка хьалхарча шера цхьоалагIча квартала план ханал хьалха, 111 процент кхоачашйир.

Цу дикача, барт тайнача коллективе хьахиннай социалистически Къахьегама Турпал. Из я швея - мотористка Ушакова Мария Павловна. Коммунизма материально-технически база хьаеча дог цIена, ше кхо ца еш дукхача шерашка къахьегарах, бархIлагIа пятилетка кхоачашъеча доккхий толамаш дахарах, общественни вахара юкъе доккха дакъа лацарах еннай цунна из цIи. Даьхено бизза мах баьб ший дикача йиIий къахьегама.

Пхийтта шу хьалха ера укхаза балха Мария Павловна. Цу хана цхьаккха баркъаш тегара говзал яцар цун. Бакъда, къахьегара тIера йолча Ушаковас дукха ха ялалехь Iомаю швея-мотористка говзал. Болх цIена, хьаьнала беш хиларца белгалйоал из. ХIара бетта, хIара шера планови заданеш тIехкхоачашъю, ший опыт керда балха баьхкарашта дIайовзийт, новкъостал ду царна говзал караерзаяра.

Нохч-ГIалгIай АССР къахьегама сийлен книжка тIа а язъянь я Ушакова Мария Павловнай цIи. Из коммунистически къахьегама ударница я.

Семилетка заданеш кхоачашъеш доккхий къахьегама толамаш дахарах «Знак почета» яха орден елар Ушаковайна. ХIаьта бархIлагIа петилетка цо кхоачашйир 1970 шера 20 октябре.

ДIаяхача пятилетке Мария Павловнас 40 йоIа барзкъаш тега говзал Iомаяьй. Барзкъаш тега машин юкъе мара йоацаш ягIа цо Iомань Лязунова Валя. Шу хьалха балха енача хана къонача, хIаьта профессионально - технически училище йистеяьккхача йиIий производственни говзал яцар. ХIанз из йизза болхло я. Ший нана санна лоархI цо Мария Павловна. Дукха ба, Валя санна, цо Iомабаьраш.

— Со йийна йоалалургьяц тхоай Мария Павловнай дика оамалаш, — йоах цеха начальника Мельсятова Татьяна Николаевнас. — из цхьа къаьстта дика дог долаш саг я. Цо цIаккха а лехац ший дегIа аттадар. КIезига баьбац цо шин сага боагIа болх. Цкъа гола лозаяь хиннача хана, из аттагIча балха тIа оттае магазар тхоая. ХIаьта балха норма даим 125—130 процент кхоакашъеш хьайоагIа из. Мария Павловна массаза а кийча я новкъоста гIо де балха тIа меттел цIагIа я. Де а доагIаш ду цун массане а сий.

— Сона хетачох , цхьаккха а саг кораводгIаргвац тха объединене Ушаковайна из еза цIи ялараха дег чура гIад ца водаш, цунах доккхал ца деш, — йоах объединене парткома секретара Сергиенко Валентина Александровнас. — Тхона массанена а боккха кхаъ хилар Мария Павловнайна Социалистически Къахьегама Турпала цIи яларах. Производственни болх баь ца Iеш, цо доккха дакъа лоац тха йоккхача коллектива общественни вахара юкъе, доккха новкъостал ду квартирай, быта, моральни дешаш къестадеча.

Иштта дика дувц Ушаковах бригадира Титаренко Надежда Петровнас, цуница болх беш болча дукхача новкъостаща.

Грозненски швейни производственни объединене йиза Iац Ушакова Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат хиларах тарра из дика йовз Грозне бахача дукхача наха а. ХIаьта депутата декхар цо дизза кхоачашду. Нагахь ди дIадодац, ше депутат хиларах тарра, из жалобаш къоастае ца йодаш, цо нах тIа ца эцаш.

— Цхьа депутатски кабинет хинна Iац Мария Павловнай, — йоах цун мара МВД майора Ушакова Геннадий Семеновича. Укхаза, тхона наIарга боагIа нах Iуйрийна. делкъийга, сайрийна шоашта цхьаца новкъостал дар дехаш. Цхьаккха саг дIавахийтавац Мария Павловнас теркал ца веш, шийга яхачунга ла ца дувгIаш, де йиш йолчоа гIо — новкъостал ца деш.

Вай общество хIанз а юкъ-юкъе нийслу дIаяхача замах юхедиса во гIулакхаш доахкаш бола нах— социалистически рузкъана кулг тIаккхувладераш, менна - беха харцахьа лелараш, общественни балхах удаш, наьха рузкъах баха гIертараш, цIагIа барт ца тойтараш, бераш а дуташ удараш... Цу тайпарча наха моттиг яц вай общество, хьаьнала къахьегаш, маьрша бахача советски наха юкъе. Цудухьа къаьстта шоашта лаьрхIача моттиге дIакъестабу уж, общественни къахьегийташ кхетам лу царна.

Цу нахага хьежача наблюдательни комиссе член я Ушакова. Из ший тайпара бе безаш, хIара сага къаьстта уйлаш, гIулакхаш, де дагалаттараш, психологи кIоаргга йовза езаш, из тоавалар-га хьежа обществана юкъе юхачуваалаве ха дезаш хала болх ба. Дукха ха дIаяхийта езаш, де доагIар ший ханнахьа ца дича мел хьийга къа довш гIулакх да из. Бакъда нах дукха безача, наьха дегаш дика довзача Мария Павловнас нийса а ханнахьа а кхоачашду из бехктокхаме декхар. Дукха нах баьхаб цо нийсача новкъа, гIо даьд царна балха оттара, маьрша баха ховшара.

Ше хьалхкхеьча советски халкъа, шийна кхетам беннача Ленински Коммунистически партена, шийна дукха езача социалистически Даьхенна кходергдолаш цхьаккха хIама — ха, къахьегам, ниэ, ховр, эшаргхуле кхыметтел са а — кхолаш Ушакова Мария Павловнас Шийна даь дика диццолийтарех даш цун дог.

...1928-ча шера Тамбовски областе шоаш баьхача юрта ваи нанеи а денна цхьаь йисар ялх шу мара доаца Машен цун зIамига вежарийи. Моцал, къел тIа ца оттийташ уж берий цIагIа бахийтар моттигерча Iаьдало. Грозне нийсбелар уж.

Укхаза берий цIагIа йолаш 7 класс чакх а яьккхе, нефтеуче деша йода Маша. Училище йистеяьккхачул тIехьагIа Грозненски крекинг заводе балха отт из лаборантка йолаш.

Гитлеровски Германе вай мехкаца тIом хьоабеча хана из болх беш яр, комсомолка Маша Чалишева (йоI йолча хана цун хинна тайпан цIи). Машас комсомола комитегагара дех ше моастагIчох Даьхе лорае яхийтар. ТIаккха Красни Кресте балха хьожаю из. Укхаза ялх бетта йола медсестрай курс йистейоакх цо, медсанслужба начальник йолаш болх бу. Из гIулакх тIемца дувзаденна дале а, тIом ше бацар из. Цудухьа кхоачамхилац къоначa комсомолкай дега цунах.

Дехар а дийя, тIем тIа йода Чалишева Маша. Кавказера йоалаенна Румыне, Польше, Прусе гIолла чаккхйоалаш хадданза тIем тIа хул из, беш латтача тIема юккъе чу а ухаш, ялара кхерам шийна тIалатташе, човнаш хиннача вай бIухошта медицински новкъостал ду, дуккханей вахар валара багара доакх цо.

Медицински гIулакх тIем тIа майра, денал долаш, ханнахьа кхоачашдарах дукхаза а баркал кхайкаду медсестрайна Чалишева Мария Павловнайна.

— Командоване тIема юкъе хьинаре дакъа лацарах медалаш, кхидола совгIаташ деннад цунна.

Иштта Даьхенна ше дукхагIа эшача хила гIерташ шийга кхаьча гIулакх дог цIена, дизза чакхдоаккхаш, ше дIа мел кхаьчача советски наьха хьалхашкарча мугIарашка латташ, эшача новкъостал де, оарцагIъяла кийча йолаш, обществага шийгара дIа дукхагIа кхачийта гIерташ хьайоагIа Мария Павловна Ушакова. Цудухьа парте, правительства бизза, бе а боагIаш мах баьб вай мехка коммунизм хьалъяра юкъе цо лоацача даькъа — вай Даьхен еза цIи — Социалистически Къахьегама Турпала цIи еннай, деза совгIат — Ленина ордени дошо Седкъеи беннаб.

Шоашта дукха езача шоай болхлочоа ча еза цIи ялараха дувзаденна Грозненски швейни производственни объединене болхлоша яьча митинге Мария Павловна Ушаковас аьлар:

— Сай когаш тIа со уралаттача хана се кхо ца еш гIулакх дергда аз сай Даьхенна, советски халкъа.

Ю. ЧАХКИЕВ.

ФУТБОЛ

Г. Грозне хьалхара моттиг яккхара йолаеннача яхьий аргIанара тур чаккхъяьннай. «Локомотив» стадиона фусамдаьшца лайзар «Динамо» клуба спортсменаш. Хьаьший кхувшбоагIарий команда счета 1:0 йолаш котало яьккхар, хIаьта боккхий бараш айшар счет 3:1 йолаш. Цу стадионе лайзар мехкадаьтта институтеи «Старогрознефть» НГДУ командаш. НГДУ спортсмений кхувшбоагIараша 2:1 счет йолаш. боккхийчар счет 2:0 йолаши котало яьккхар. Нохч-ГIалгIай педагогически института боккхийчар команда 1 Мая цIерагIча колхоза футболисташ счет 1:0 йолаш эшабир.

ХIанз турнирни таблица тIа хьалха латт НГДУ спортсменаш.

О. ПОГОНЯЙЛОВ.

ДОШ КХОАЧАШДУ

Наьсарен района «Октября 40 шу» совхоза механизатораша КПСС XXIV-гIа съезда болх беш йолча деношка бIаьсти юв культураш дIайийна бовла, лаьтташ аьха йистедаха, коартолаш дIайийна бовла дош деннадар. Совхоза къахьегамхоша шоай дош кхоачашдаьд: укх деношка Беков Iабдул - ВоахIапа звено коартолаш дIайийна эггар хьалха чьлар 100 гектара тIа кен дIабийнаб А. Манкиева, 1 отделени люцерна дIайийна яьннай.

Таханарча дийнахь 3000 гектар совгIа лаьтта аьха даьннад.

2,5—3 норма кхоачаш ца еш лаьтта оахача цхьа ди дIадахийтадацар механизатораша. Дика къахьйигар КодзоевгIар Iалиханеи, Бахьаудинеи, Измайлов Валереи, Гаракоев Ахьмадеи, иштта кхычар а.

ХьажкIаши, гидуаргаши дIаделаьтташ кIаьддеш, тоадеш ба къахьегамхой. Укх деношка йолапургъя уж культураш дIае а.

Б. ГАСАРОВ.

Цхьаькха а ансамбль

Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен хьехархой института филологически факультето вIашагIъеллай вокально - инструментальний ансамбль. «Седкъа» яха ансамбль вIашагIаелла дукха ха яц. Вокально - инструментальни коллектив вIашагIйоллача доккха дакъа лаьцар института хьехархочо Дикаев Мухьмада. Эшаш йола инструменташ лехар, уж лекха ховш болча филологически факультета студенташта юкъе конкурс а оттаяь, царех дикагIа бараш къоастабир Мухьмада.

ХIанз ансамбле дакъа лоацаш ба студенташ I. Муцольгов, И. Шаулов, Р. Магомаев, I. Мутасханов, Ш. Замахшараев, кхыбараш. Дукха ха йоацаш факультетий самодеятельни коллективай тIеххьара концерт хилар тха институте. Цу концерте лоархIаме дакъа лаьцар «Седкъа» ансамбла а. ХIанз ерригача факультетий я шо-шой ансамблаш.

Б. ГАМБОТОВ,
студент.

Спортивни хоамаш

ЧАКХЪЯЬННАЙ...

Укх бетта 24 дийнахьа «Красный молот» завода спорта Дворецe дIайолаелар къулбехьен Россия халкъий спортивни гимнастикагIа йолча спартакиада яхьаш. Цига дакъа лоацаш яр автономни республикай, областий, краяй нийс команда. Яхьий хьалхарча дийнахьа командни хьалхара моттиг яьккхар Ростовски областа спортсменаша. ШоллагIеи кхоалагIеи моттигаш Краснодарски края вай республикан командашка кхаьчар. Ши-ше хьалхара моттиг яккхара спорта мастерий программагIа яхьашка дакъа лаьцарех толам баьлар. Ставрополерча Кудинов Александра (54,35 балл). Вай гимнаст Р. Найденов 50,55 балла а йолаш кхоалагIча моттиге хилар.

Яхьий шоллагIча дийнахь къонача спортсменашта юкъе котало яьккхар грозненски гимнастка В. Шамковас (35,5 балл). Кхалнаха юкъе хьалхара моттиг яьккхар РСФСР чемпионка Л. Ермичевас (36,7 балл). ШоллагIеи кхоалагIеи моттигаш — Ростоверча Л. Васюнькинаси Н. Аскалепозаси яьхар.

КхоалагIча дийнахь кхувш боагIараша СССР спорта мастерий программагIа дIайихьар яхьаш. Масоанел а дикагIа хьоккхам хилар А. Кудинова (Ставропольски край). ШоллагIеи кхоалагIеи моттигаш кхаьчар грозненцага Ю. Кеневгеи краснодарцага А. Костенко.

МаIача наха юкъе белгалваьлар Ростовера А. Теракян. ДIадахача шера санна территориальни спартакиада чемпион хилар цох. Цул тIехьабисар грозненцаш А. Кондратови. А. Власенкои.

Цу дийнахь совгIаташ тийлар котало яьхараашта. Царна юкъе бар грозненцаш А. Кондратов, Р. Найденов, А. Власенко. Царна делар 1, 2, 3 лагIан дипломаш, житонаш, мах бола совгIаташ.

Самардийнахьа чаккхъяьлар яхьаш. Мехкараштеи кхалнахаи юкъе толам баьккхар вай гимнастхаша Л Ермичевас, Т. Копыловас, В. Шамковас.

Общекомандни зачетагIа хьалхабаьлар Ростовски областа спортсменаш (12.34 балл), шоллагIча моттиге вай команда — (1228 балл), кхоалагIа — Краснодарски края командага (12,12 балл).

А. УСМАЕВ.

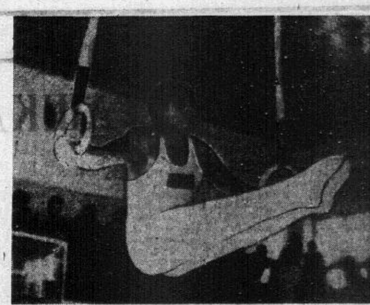

СУРТА ТIА: кольцаш тIа болх беш ва вай гимнаст А. Кондратов.

В. Смолякова сурт.

ХАРЦ ТЕШАЛ ДАРАХ БЕХКТОКХАМЕ ОЗАРАХ

Теш, уголовно-процессуальни кодекса 73-ча статьяга хьежжа следственно-судебни органаш шийга кхайкача тIаваха а бакъ тешал де а декхарийла ва. Бахьан а доацаш теш тIа ца воагIаш Iийча, из тIавоалаву.

Нагахь санна тешо тешал де ца туге е шийна ховшехьа а харц тешал дой, уголовни бехктокхаме оз из.

ЗаконагIа иштта бехктокхаме оз теш е потерпевши кхааеи кхерам тIа оттабарцеи харц тешал дергдолча кхоачаваь нах а.

Уж тайпа законни гIулакхаш чакхдаха оттадаьд уголовни зулам ший ханнахьа, ма дарра, нийса техка даккхар а зулама бокъонца бехке бараштa таIазар дайтар а духьа.

Тешо а потерпевше а бакъ тешал дар чIоагIа лоархIаме да, цхьабакъда, укхаза дош къоастадара чIоагIа эшаш дола, тешал де ца туга е харц тешал деш хул тешаша, бехке бараш кIалхарбаха гIерт, тахкара новкъарленаш ю, нийса приговор ца дайта гIерташ судага харц дараш дувц.

Цу тайпара хиннача моттиге цаI ер я: 1970 шера октябрь бетта саррахьа Абдулаев Вакаеи Халидов Арбеи, менна беха хиларах юхамаччахьа а баьнна, № 2 йолча баьцадаарий-шурий совхоза клуба хьалхашка шоашкара шоакъал-топ кхийсай гIеттий. Цигга тIаккхьачча совхоза болхлочо, КПСС члено Шабазов Загиба царгара шоакъал-топ хьаьккхай, хIаьта ше кино доладала дезача хана клубе дIачувахав. Хулиганаш, цхьанахьара леха ена бе йоаллаш кхыъкхе шоакъал-топ а йолаш, баьхкка чулийлхаб клубе. Абдуллаева бе йоаллаш топ а йолаш сцена тIа а ваьнна, экрана хьалхашка улла гата Iодаьккхад, во мел бола мотт а бувцаш, кхераве дагахь топ тIалийшай зале вагIача Шабазовна, Iа топ юха ца ерзайой аз вуврга яхаш. Цу ханна кинозалера наха арабаьхаб уж. Цул тIехьагIа кино чакх ма даьллинге а Шабазовна наIарга бахаб уж, из кхераве гIерташ гIеттий топ кхийсай, шоай топ юха а ехаш.

Абдуллаевеи Халидовеи мел леладаь хулигански гIулакхаш шоаш ма дарра яздаьд Шабазова ше 1970 шера 4 ноябре совхозе парткомага яхьийтача заявлене тIа, иззаморг яздаьд цо 6 ноябре Грозненски РОМ начальникага ше еннача объяснене тIа а.

Цо еннача заявленегIа уголовни дош гIоттадаьд хулиганашта дукхьала, хIаьта 16 ноябре шийгара лодкъам эцача хана ше ма дарра дIадийцад цо из деррига а.

Хулиганаш Абдуллаеви Халидови, лийца чу а бехка, бехктокхаме эзаб.

Дувца оттадаь дош 21 январе денз 25 январе кхаччалца массехкazза тIехьадаьккхар Грозненски района халкъа судо. хIана аьлча цхьаболa тешаш суде тIа ца боагIаш Iийнаб, цул совгIа Шабазова яз а а яь заявлени яйтай судага: «Со суде вагIац, хулиганашта духьала са ала хIама дац, цар дош юхадаккхар дех аз».

Халкъа судьхочо Арсанукаева ший де доагIар а даь, Шабазов суде тIавоалавайтав, цо хьахкайкадаьд, цу хулиганех цхьанне а шийна кхерам тIатийсабац, хьалхагIа цар хьакъехьа айса яздаьр харцахьа лоархI аз аьнна.

Грозненски района халкъа судо, харцъе йиш йоацаш йола хулиганал леладаь кхы тайпа моттигаш гуччахьа хиларах а шоаш леладаьча юхамаччахьарча гIулакхашта хулиганаша мукIарал дарах а, 1971 шера 26 январе Халидовеи Абдулаевнеи тайп-тайпара ханаш а йолаш лийца боахкаш яккха судяй. Цу цхьан ханна халкъа судо Шабазов Загида духьала уголовни дош гIоттадаьд харц тешал дарах УК 181 статьяга хьежжа.

А. БИРЮКОВ,
юрист.

Газета тIехьа тIайоагIа номер 5 мае араяргья.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

УКХ ШЕРА САЛОIАРГДА

Наьха вахара хьал тоадар парте экономически политика керттера декхар а хиннa дIаэттача хана. Беккхача лоархIаме да къахьегамхоша шоай балхах мукъа йоала ха сакъердаме дIахьоргйола гIулакх вIашIтIехьдаккхар. ХIанз вай республика промышленни юрта боахамеи предприятешка итташ эзараш болхлой инженерно - технически болхлой гIулакхера нахи кIиргагIа шин дийнахьа салоIаш ца.

Социальни страховане а шоай а средствай чотагIа 5862 саго шоай унахцIено тоаергья укх шера санаторно - курортни хьалашка дарба а дайташ.

Профсоюзни комитеташа хIанзале IалашъянIча мехка тайп-тайпарча салаIара ЦIеношка салоIаргда 8278 саго. Цул совгIа кхы тIа а салаIара цIеношка 3963 путевка IалашъяIла средстваш а профсоюзий комитетий доалахьа.

Промышленностеи транспортеи предприятеш планированеи экономически стимулированеи кердача системага яьча даиз профсоюзий комитеташа лаьрхIа средстваш Iалашъю социально — культурни мероприятеш чакхъяхра. Цар чотах Iаьржача форда йистерча Лазаревске, Архипо — Осиповке, кхычехье салаIара базаш хьалъяьй. Цу базашка шоай къахьегама отпускаш дIахьоргья укх шера 10 эзар къахьегамхочо.

Германски демократически республике, ВIашагIкхийттача-IарбиЙ республике, Сире, Польше, Чехословаке, Венгре, Румыне, Болгаре, Югославе, туристически путевкаех гIоргва укх шера юртбоахама, промышленноста 7 бIаь гаргга болхло;

Профсоюзни боахамеи организацеша вIашIтIехьдоаккхаргда кIиргагIа мукъа доагIа шин дийнахь республика салаIара аьттув болча моттигашка экскурсешка ухилга. Чернoречье хьунагIа, Ведана, Шаьла, Советски районий лоамаи моттигашка салоIаргда укх шера 10 эзар саго;

Нохч-ГIалгIай туризмеи экскурсеи Областной Совета Грозненски бюрос укх шера дуккхача деношкара экскурсеш чакхйоахаргья мехка 24 маршрутагIа;

Тайп - тайпарча экскурсешка дакъа лоацаргда укх шера:
городе — 46,6 эзар саго;
музейшка — 18,2 эзар саго;
производствашка — 10 эзар саго;
республико гIолла — 30,4 эзар саго;
поездашца — 1,3 эзар саго: Кавказеи, Закавказьян вежарашка йолча республикашка — 59,9 эзар саго;

Массови туризм озараштa гIашлой экскурсеш укх маршрутегIа чакхйоахаргья: Советское — Итумкхала; Хоарачой — Кхоазан Iам; ЧIишка — Зоны; Мужеча — Оалкам.

Укх шера хьалхарча квартале Грозненски бюрос чакхъяьхача экскурсешка дакъа лаьцад 24.3 эзар саго кхыдараш.

Туристически поездаш гIоргья къьнарча эрсий городашка. Псков — Новгород — Харьков — Волгоград маршрутагIа гIоргва 400 саг.

ЧIОАГIАГIА ВIАШИ КЪУВСА БАЬННАБ

«70-гIа шераш долалуча юххье къоастам болашагIа белгальялар империалистически вIашдухьалеча гIертамий керттера юкъмоттигаш: уж я США — Малхбузехьара Европа (эггара а хьалхагIа — «юкъарча рынка» ялх мохк) — Япони. Царна юкъе тIа-гIа хьаьпагIа баржаш боагIа экономически политически конкурентний къовсам». — йоах вай парте XXIV съезда яьча КПСС ЦК Отчетни доклада тIа.

Боккъаллар аьлча, хетаргахьа, тIемал тIехьарча шерашка цхьанна а хана хIанзарча боарамга кхоачаш хьаьрйиннавац ВIашагI кхийттача Штаташтеи Япониеи юкъера экономически вIашдухьаленаш. Эггара хьаьгагIа уж вIашдухьаленаш хьагучачлар да царна юкъе торговле тIом беш латташ хилар. Цу тайпара бола тIом болабалара дух хинна дIаэттад ерригга а вIашагIтехача продукта дукхалга дяллача укх тIеххьарча шерашка Японе капиталистически дунен тIа шоллагIча моттиге ялар. ТIемал тIехьарIарча дехкамех мукъаяьнна японски монополеш денале юкъеяхай дунен рынкашт бахьанерча къовсама. цига американски европейски монополеш тIехьашка гетта ца Iеш, ший керттерча соперника — ВIашагIтехача Штатий чурча рынкашка чIоагIъенна дIа а отташ.

Японе йоккхагIча промышленни объединенешта юкъе хьалхарчо хьалхара моттиги шоллагIчо шоллагIа моттиги дIалоаца Японски «Ниппон сэнтэцу» металлургически концерн, кемаш дуи машинаш юн «Хитаги» концерн, электротехнически «Мацусита дэнки» концерн, автомобильни «Тойота», «Ниссан» концернаш санна йола промышленни конгломератош а иштта кIалаш ду дукха компанеш а хоадам боллаш къувса йолаеннай низ болча американски трестащца.

Эггара йоаккхагIа йола японски ши металлургически кампани вIашагIкхетара ларда тIа цхьа шу хьалха хьаьйи мехка арахецача болатах 35 процент ший карадерзадаьй йола «Ниппон сэйтэцу» концерн продукцеи дуккхача тайпай хьакъехьа хьалхаяьннай хIеттална капиталистически дунен тIа йоккхагIа хиннача американски «Юнайтед Стейтс стил корпорейшин» «Америкен стил энтерпрайзезаи» компанеел. Вож хьалха латта японски «Хитачи» концерн, цу даькъе цун «Хитачи шипбилдинг энд инжиниринг» филиал кемаш дара хьакъехьа дунен тIа хьалхара моттиг дIалаьца дуккха а ха я.

Японски концернаша, шоай товараш дуккха а дунен хьалкъаштa юкъерча рынкашка дIаахийтарах кхоачам хинна а ца Iеш, доазол дехьа дIаухийт бIарча предприятеш а. царех шоай филиалаш а еш. Иштта «Ниппон сэнтэцу» цхьана йола металлургически предприятеш е е хьалю Малайзе, Къулбехьарча Корее Бразиле. Японски концернаша из ду духьала шоай хьашташ бахьан: меда дегIадаьхкача мехкашта дарегIча болхлой низа рынок ма хиллара эксплуатаци яра. Масала, Къулбехьарча Корее болхлой низага японски предпринимателий бола мах Японерчул дукхха а дарегIагIа ба. хIаьта цу гIулакхо царга йиш а хулийт шоай продукци хьаярахи доазол дехьа дIаахийтарахи кхы тIа а сов пайдаш даха.

«Мацусита дэнки» концерна я тайп-тайпара йола электрорадиоаппаратура арахеца 22 доазол дехьара филиал. «Нэшнл» яха марка а йолаш йола транзисторни приемникаши телевизораши тIехьяьнна дукха ух дуккхача мехкий, цар даькъе ВIашагIкхийттача Штатий рынкашка. Японски автомобильни компанеша дIадахача шера США яхийтад 300 эзар гаргга автомобиль.

Цу хьалашка кхетадеш да США-и Японеи юкъерча тайп-тайпарча «Торговле тIемай» хьакъехьара хоамаш газетий оагIонаш тIара дIалоадлаш хIана дац. ХIанз укх сахьате къаьстта а чIоагIа кIирбеннаб «кIадай тIом». ВIашагIкхийттача Штаташа шоайнга японски кIадаш кхахьара боарамашта доазош вовттадара гIулакхаш даьд. Миллса законопроект тIаэцаргхилара кхероам ваттабу. Цу законопроекто лерхIар да американски «Iадай монополей пайдаш лорадела. Укхаза гIулакх миштал аьлча цхьан даькъе из за американски кIадай промышленность нонагIа лоархIаеш ца хилар. цу хIа а цар цу даькъе хIанзарча ханара ногIа толашагIа йола предприятеш а хилар.

Японеца леладеча торговлеи экономически гIулакхий хьакъехьа йоккхагIча партнера роль йолаш хила Iемача США лоа ца лушь хала теркалъю японски конкуренци. хIаьта шоашта хетаргахьа сов тIехьаьнна соперник ший гIанда тIа хоае а гIерт уж. Укхаза а ВIашагIкхийттача Штатий доал деча гIозараша кIезига яц. американски бизнесменаша оалаш ма хиллара, Япони «кхетам чу йоаллар духьа цунна тIагIортам бара йола средстваш. ХIанз Японе гIулакхаш США-х тийша долаш хилар США гIулакхаш Японех тийша хиларал гаьнна тIех да. Японе юкъарча товарооборота, масала, США дIалоацача даькъах 30 процент хулгеи, хIаьта США юкъарча товарооборте Японе дIалоацача даькъах 13 процент мара ца хулчеи хьоахадича а кхоачам ба. Цу тIа а промышленни бедала дукхагIа дола дакъа американски е американски капитало тIахьожам лоаттабеча хьасташкара ийлу Японе.

ТIагIертам бара долча цу цIарацIуураех шоашта ког гIортолга а ешь. США промышленни магнаташа дIадех Японеца леладеча торговле гIулакхашта чехка «либерилизаци» елга, вешта эьлча, доазол дехьара, эггара хьалхагIа американски товараши капиталаши шерра чуахарах японски рынок. ХIанззалца тешшаме лораеш хинна тарифни барьераши торговле доазоши дIадоахилга. Американски кампанеша дIалех цу шин мехка юкъерча торговлена юкъе тIех долча, керттерча товарий тайпашта уйттадар доазонаш Японе правительства дIалахилга а. хьтта иштта американски капитал духьале йоацаш Японе экономикана юкъе ухийтилга а.

Цу дерригне а хьахулийт шин мехка юкъе вIаший леладеча экономически политически гIулакхий гетттара чIоагIа чоалханен кегареи йола система. ВIашагIкхийттача Штатий вIашIтIехьдаьннад японски правительствагара торговлена «либерилизаци» елга 1972 шу чакхдоаллаш йистедоаккхаргхилара дош довккхилга. Цхьабакъда, Японе правительства ший мел хур ду шоай йоккхача бизнеса хьашташ бахьан из «либерилизаци» тIехьаяккха герташ, дIахо хургйолча кхы а хьаьрагIча конкуренцега дикагIа кийчъялар духьа. Из конкуренци хIанз дунен халкъашта юкъерча рынкашка хинна ца Iеш, японски ший кийлен тIа а хургйолаш я. Шеко йоацаша да укх шера США-и Японеи юкъе экономика даькъе а санна, иштта политика даькъе а леладу гIулакхаш кхы а дукхагIа кхоахалургхилари цар империалистически соперничество дIахо хьаьрагIа хургхилари.

Л. ВОЛЬНОВ.
(ТАСС).

ШОАШТА ЦIЕНОШ ДЕРИЙ ТЕРКАМГА!

Нохч-ГIалгIай АССР потребкооперацега херджа эца хьашт мелд да:

а) «3-ш-37» маркагIа дола стандартни цIеноош, чура че 57 квадратни метр я, мах 1966 соми 50 кепиги ба.

«К-2» — чура че 42 квадратни метр, мах 1334 соми 68 кепиги.

б) «М-3» маркагIа дола стандартни цIеной доакъош, чура че 51,3 квадратни метр, мах 1066 соми 88 кепиги.

Цу деша духтIавала безам болаш вар ше ваххача моттигерча кооперативни организацеи респотребсоюза Универсальни торгови базеи гIо.

Нохч-ГIалгIай респотребсоюза правлени.

Хьажа, ладувгIа

3 май

ТЕЛЕВИДЕНИ

17.15 — «Къонал эфире я» Ерригсоюзни комсомольски собранена хетаяь передача. 18.00 — Кердадараш. 18.05 — Дешархошта. Дошо шайба яхача клуба приз яккха ловзар. 18.30 — Мангишлакски промышленни комплексе дегIаяра хьакъехьа йола телевизионни очерк. 19.00 — Хоржамашкара хоржамашка. Депутаташа дувц. (нохчий меттала). 19.10 — Телевизионни кердадараш (нохчий, эрсий меттала) 19.35 ховьаш, рекламa. 19.40 — Шоана бераш. 19.50— «Нохч.ГIалгIай Литературе Патриотизмеи интернационализмеи» яха тема. (нохчий меттала). 20.25—«Это мгновение» яха художественни фильм.

РАДИО

6.30 — Пятилетка къахьегама бIаьсти (гIалгIай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50— Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — Лаьттара лар. 7.30 — Хаоттам 7.32 — Ашараш. 7.45 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.40 — «Курски дута тIа» яха очерк (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 16.00— Передачай программа. 16.05 — «Юртарча клубе» яха корреспонденци (нохчий меттала). 16.20—«Общественни порядкана ха тIа» яха радиогазета 16.40 — Нохч.ГIалгIай лирически иллеш (гIалгIай меттала). 17.00 — Москва. 17.15 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 17.45 — Керда хоамаш (эрсий меттала) 18.00 — Москва. 18.10 — Кагирхой вахар (нохчий меттала). 18.40 — Москва. 19.30 — Нохч.ГIалгIай ашарий концерт (гIалгIай меттала). 20.00 — Москва.

4 май

ТЕЛЕВИДЕНИ

17.50 — Спортивни дневник. 18.00 — ХьажкIаш дIаюш латт. 18.30 — Миллионий Ленински университет. ХIанзара хьалхарча экономически политика хьакъехьа КПСС 24-гIа съезд. 19.00 — Дагестански АССР Искусства Мастерий концерт 19.35 — Шоана кхалнах яха телевизионни журнал (гIалгIай меттала). 20.00 — Шоана бераш. 20.10 — Телевизионни кердадараш (гIалгIай, эрсий меттала). 20.30 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 20.45— «Сагверна бехк бу» яха художественни фильм.

РАДИО

6.30 — Юрта Iуйре (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50— Хоамаш. 7.00 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — «Самукъанеча талгIе тIа» яха музыкальни передача (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — Даьхен аренашка. 16.25 — Кепайоазан денна хетаяь передача (эрсий меттала). 16.40 — Пятилетка хьалхара шу. Промышленносто болхлошта. (нохчий меттала). 16.55 — Ашараш. Керда хоамаш (гIалгIай меттала) 17.15 — Вай индустриальни мохк (эрсий меттала). 17.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 17.45 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.00 — Москва. 18.10 — Кепайоазон болхлошта дола концерт. (эрсий меттала). 18.40 — Москва.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, (11 3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам.—3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахареи, культураи, промышленностеи отделий — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделеи бухгалтереи — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект, 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры и промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства—3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05099. Заказ № 4629.